

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО, ШУМАРСТВО И
ВОДОСТОПАНСТВО НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
ДРЖАВЕН ИНСПЕКТОРАТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО

ГОДИШЕН ПЛАН ЗА РАБОТА НА ДРЖАВЕН ИНСПЕКТОРАТ ЗА
ЗЕМЈОДЕЛСТВО ЗА 2023 ГОДИНА

Дел. Бр. 02-1019/1
Датум: 15.11.2022 година
Место: Скопје

м-р Јане Станкоски
в.д. Директор
(м.п.) _____
(попис)

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО, ШУМАРСТВО И
ВОДОСТОПАНСТВО НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
ДРЖАВЕН ИНСПЕКТОРАТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО

ГОДИШЕН ПЛАН ЗА РАБОТА НА ДРЖАВЕН ИНСПЕКТОРАТ ЗА
ЗЕМЈОДЕЛСТВО ЗА 2023 ГОДИНА

Дел. Бр.	<u>02-1019/1</u>	<u>м-р Јане Станкоски</u>
Датум:	<u>15.11.2022 година</u>	<u>в.д. Директор</u>
Место:	<u>Скопје</u> (м.п.)	<u>[потпис]</u>

Содржина

I.	Резиме	4
II.	Анализа на ризици	5
II.1.	Дефинирање на ризични области	9
II.2.	Извори на информации и податоци за идентификување и утврдување на ризикот	11
II.3.	Следење на работата на инспекциски служби и проценка на ризик	12
II.4.	Критериуми за идентификување субјекти на инспекциски надзор	13
III.	Организација и раководење	13
III.1.	Правен статус на институцијата	13
III.2.	Раководство	14
III.3.	Надлежности	14
III.4.	Организациска структура	16
III.5.	Состојба со човечки ресурси	20
IV.	Инспекциски надзор	23
V.	Обука на инспекторите и административните службеници	35
VI.	Буџет и финансирање	40
VII.	Меѓународна соработка	40
VIII.	Други активности на инспекциската служба	42
VIII.1.	Начело на транспарентност и јавност	42
VIII.2.	Односи со медиумите	43
VIII.3.	Интернет страница	44
VIII.4.	Употреба и надградби на ИТ системите	44
VIII.5.	Иновации во работењето, унапредување и воведување на интерни процедури и листи за проверка во инспекциската служба	46
VIII.6.	Соработка со други инспекциски служби и државни институции	46
VIII.7.	Соработка со бизнис заедницата и здруженија на потрошувачите	46
VIII.8.	Соработка со образовни и научни институции	47
VIII.9.	Проекти	47

Табели, дополнителни табели, графички прикази и прилози

Дополнителна Табела 1 Преглед на систематизирани работни места и возраст на вработените во инспекциската служба, бројот на инспектори кои вршеле инспекциски надзор, по вид, возраст и звање, реализирани пензионирања по вид и нови вработувања во полугодието 21

Табела 1 Преглед на бројот на инспектори кои ќе вршат инспекциски надзор, по вид, возраст и звање 22

Графикон 1 Преглед на бројот на инспектори кои ќе вршат инспекциски надзор, по родова застапеност и возраст 22

Графикон 2 Преглед на бројот на инспектори кои ќе вршат инспекциски надзор, по родова застапеност во % 22

Табела 2 План за нови вработувања и пензионирања на инспектори..... 23

Дополнителна Табела 2 Преглед на вкупниот број на планирани надзори по вид за Државен фитосанитарен инспектор и Државен земјоделски инспектор за 2023 година..... 24

Графикон 3 Преглед на планирани инспекциски надзори по вид и очекувани неправилности - инспекциски мерки по вид за Државен фитосанитарен инспектор и Државен земјоделски инспектор за 2023 година..... 24

Дополнителна Табела 3-1 Преглед на вкупниот број на планирани надзори по вид за Државен земјоделски инспектор за 2023 година 25

Дополнителна Табела 3-2 Преглед на вкупниот број на планирани надзори по вид за Државен фитосанитарен инспектор..... 25

Табела 3 Преглед на вкупниот број на откриени неправилности и инспекциски надзори според вид во 2023 година, по региони и општини (за вид Државен земјоделски инспектор и Државен фитосанитарен инспектор) 26

Графикон 4 - Преглед на вкупниот број на планирани неправилности, инспекциски надзори според вид: редовен, вонреден и контролен надзор, во 2023 година, по региони..... 29

Дополнителна Табела 4 Преглед на вкупниот број на очекувани неправилности и инспекциски надзори според вид за периодот 2023 година, по закони 33

Дополнителна Табела 5 Преглед на бројот на планирани инспекциски надзори според степен на ризик, по закони, во 2023 година 34

Дополнителна Табела 6-1 Годишен план за обуки на административните службеници во Државниот инспекторат за земјоделство за 2023 година 36

Дополнителна Табела 6-2 Годишна план за обуки на државните земјоделски и фитосанитарни инспектори во Државниот инспекторат за земјоделство за 2023 година 37

Дополнителна Табела 7 Преглед на предлог буџет на ДИЗ за 2023 година 40

Прилог 1 Табеларен преглед на планирани редовни инспекциски надзори со %-процент на застапеност според степен на ризик по месеци и закони за 2023 година 49

Директорот на Државниот инспекторат за земјоделство, согласно член 33 од Законот за инспекциски надзор (*Сл. Весник на Република Северна Македонија бр. 102/19*) и Правилникот за содржината и формата на годишниот план за работа на инспекциска служба (*Сл. Весник на Република Северна Македонија бр. 238/19*), донесе **Годишниот план за работа на Државниот инспекторат за земјоделство за 2023 година** и истата ги содржи следните поглавја:

Анализа на ризици. Се воспостави рамка со која се развива управувањето со ризици во самиот процес на вршење на инспекциски надзор, односно се насочуваат ресурсите на Државниот инспекторат за земјоделство онаму каде ризикот за сериозни неправилности е најголем, а при тоа користејќи минимум потребно ниво на интервенција за да се обезбеди усогласеност, и се започна со воспоставување на процесот на управување со ризик, согласно донесената „Методологија за проценка на ризик при планирање на инспекциски надзори“ (*врз основа на член 32 став 4 од Законот за инспекциски надзор, со архивски број 02-633/2 од 25.08.2020 година*).

Организација и раководење. Прикажан е правниот статус на Државниот инспекторат за земјоделство, раководството, надлежностите, организациската структура и состојбата со човечките ресурси (структура на вработените, нови вработувања и пензионирања, планираниот број на инспектори кои ќе вршат инспекциски надзор, по вид, возраст, звање и родова застапеност), податоците се прикажани во табеларни прегледи, графикони и образложение со текст.

Инспекциски надзор. Проценката е извршена врз основа на стекнатата пракса при долгогодишното вршење на инспекциски надзор во минатото во областите за кои е надлежен инспекторатот, законската регулатива и сл., а изворите на информации и податоци за идентификување настанување на ризичните области досега ги користеше врз основа на вршење на инспекциски надзор, преставки, пријави, дојави од правни и физички лица, бесплатниот телефонски број, информации од здруженија, медиуми, заклучоци на Влада на Република Северна Македонија, врз основа на добиените резултати од различни мониторинг програми, информации од други надлежни инспекторати и сл.

Државниот инспекторат за земјоделство како појдовни „критериуми за идентификување на субјекти“ се служи со наодите од извршените инспекциски надзори во изминатиот период како и регистрите (од областа на земјоделството) кои се водат во Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство: *Фитосанитарната управа, Управата за семе и саден материјал и организационите единици во министерството (Сектор за лозарство, винарство и овоштарство, Сектор за земјоделство, Сектор за регистрирање и управување со земјоделско земјиште)*.

Извршено е планирање на вкупниот број на инспекциски надзори според вид во 2023 година, по региони и општини, при што планирани се вкупно **46583** - инспекциски надзори од кои: **2018**- редовни надзори, **43835**- вонредни надзори, како минимум за секој инспектор за периодот. По спроведувањето на инспекцискиот надзор и во зависност од утврдената фактичка состојба, и примена на конкретни инспекциски мерки (издавање решенија со опомена, наредба, забрана и др.) во согласност со закон, планирана е реализација на вкупно **730** - контролни инспекциски надзори, за што се предвидени минимални квантитативни цели или вкупно **838**- планирани откривања на неправилности по ризични области.

Обука на инспекторите и административните службеници. Во согласност со член 50, став (1) од Законот за инспекциски надзор и член 10, став (2) од Закон за државниот инспекторат за земјоделство, директорот на Државниот инспекторат за земјоделство,

донесе Годишен план за индивидуално стручно усовршување и обука на секој инспектор за 2023 година со архивски број 04-673/1 од 18.07.2022 година (Дополнителна табела 6-2). Во зависност од здравствените и епидемиолошки услови, Годишната план ќе се реализира на класичен начин во училиница или со користење на електронска платформа за учење.

Буџет и финансирање. Предлог буџетот на Република Северна Македонија за 2023 година за Државниот инспекторат за земјоделство, е прикажан табеларно според главните категории на приходи и расходи.

Меѓународна соработка. Државниот инспекторат за земјоделство со своето работење врши сложени, стручно оперативни и аналитички задачи и активности за поддршка на целокупниот процес на ЕУ интеграцијата и преговори за пристапување во делот на инспекторатот, во 3 - трите поглавја: 11 - Земјоделство и рурален развој; 12 - Безбедност на храна ветеринарство и фитосанитарна политика и 13 - Рибарство.

Други активности на инспекциската служба. При вршење на работите Инспекторатот ги почитува начелата на транспарентност и јавност во согласност со закон и информации поврзани со и за работата на Државниот инспекторат за земјоделство во електронска форма на граѓаните им се достапни на страната (<http://www.diz.gov.mk>).

Исто така, преку официјалната фејсбук страна на Државен инспекторат за земјоделство (<https://www.facebook.com/profile.php?id=100011346702871>), граѓаните ќе можат да се информираат за тековното работење на инспекторатот, преку отворена и конструктивна комуникација, да ги споделуваат своите коментари, идеи и прашања. Заради широкиот спектар на законски овластувања и надлежности, при своето работење Инспекторатот ќе соработува со бизнис заедницата, здруженија на потрошувачите, образовни и научни институции и сите чинители кои можат да придонесат со своите активности за зголемување на транспарентноста.

Во насока на реализирање на приоритетните цели на Владата на Република Северна Македонија, Инспекцискиот совет во улога на координатор на посредните корисници потпиша поединечни договори со посредни корисници (13 инспекциски служби) за користење на единствен комуникациски клиент за поврзување на единствената околина, меѓу кои е вклучен и Државен инспекторат за земјоделство. Предмет на овој договор е уредување на начинот на размена на податоците и документите по електронски пат помеѓу посредните корисници на единствена околина, што ќе овозможи пристап до точни и ажурни информации и податоци, а со цел ефикасно и непречено функционирање на Информацискиот систем за спроведување на инспекцискиот надзор Е – Инспектор, подржан од ЕБОР, во рамки на проектот „Развој на Е-инспектор – проширување на поддршката на реформата на инспекциските служби во Република Северна Македонија“.

Со проектот финансирани од Светска Банка и ИПА, ќе се овозможи подобрување на системите за анализа на ризик, како и проценка на ефективноста на работењето на инспекциските служби преку изработени: прирачници, протоколи, стандардни оперативни процедури.

Годишниот план за работа на Државниот инспекторат за земјоделство за 2023 година е метод за реализирање на планови и стратегии за да се достигне посакуваниот ефект во работењето односно поголем квантитет и квалитет при вршење на инспекциските надзори во Инспекторатот.

II. Анализа на ризици

Основна задача на Државниот инспекторат за земјоделство е да ги идентификува субјектите кои при вршењето на дејностите не се придржуваат кон законската регулатива и да преземе мерки за нивно санкционирање и санирање на повредите на законските процедури. Законската рамка која се регулира во секторите за инспекциските надзори

опфаќа широк спектар на закони и подзаконски акти со кои се уредува организацијата, надлежностите и постапката на вршење на надзор за секој вид на инспектор во Државниот инспекторат за земјоделство.

Менаџирањето на ризици, едноставно кажано, значи насочување на ресурсите на инспекцијата онаму каде ризикот за сериозни неправилности е најголем, воедно користејќи минимум потребно ниво на интервенција за да се обезбеди усогласеност. Ефективните принципи на менаџирање со ризици бараат прибирање и пристап до релевантни податоци, определување на ризикот врз основа на тие податоци и фокусирање на инспекциските активности кон најголемите ризици кои ќе се идентификуваат.

Заради тоа, управувањето со ризици е од исклучителна важност и претставува составен дел од секојдневното работење на Државниот инспекторат за земјоделство. Тоа подразбира воспоставување ефикасен систем на внатрешни контроли, кои треба да се засноваат на идентификување на ризици, утврдување на степен на ризици при планирањето на инспекциските надзори, проценка на нивната веројатност и ефект/влијание, следење и оценка за ризиците, како и утврдување на соодветни внатрешни мерки.

Управувањето со ризиците овозможува: донесување поквалитетни одлуки, подобро предвидување и оптимизирање на расположливите средства и ресурси, согледување на приоритетите, како и избегнување на идните проблеми кои можат да се појават при реализацијата на поставените цели.

Целта на управувањето со ризик е да ги доведе ризиците во Инспекторатот на прифатливо ниво со спроведување на мерки, кои ќе ја ублажат веројатноста за настанување на ризикот и влијанието на реализацијата на ризик.

Ризиците се природен дел од секојдневните активности и не може да се избегнат, но може само да бидат управувани.

Тоа значи дека треба да се утврди одредено ниво на *"прифатлив ризик"* за секој конкретен случај во анализата. Прифатлив ризик е степенот на ризик што раководството е подготвено да го прифати во постигнувањето на своите цели.

Утврдувањето на ризикот вклучува лоцирање на потенцијалните ризици и причината за појавата на ризиците, како и потенцијалните последици од ризиците.

Според, Правилникот за елементите на проценката на ризикот, како и зачестеноста на спроведувањето на инспекциски надзор врз основа на проценката на ризик (*"Службен весник на Република Северна Македонија" бр.247/2019*), елементите за проценка на ризик се: тежината на штетните последици и веројатноста за случување на штетните последици. Со Методологијата за проценка на ризик при планирање на инспекциски надзори се пропишува начинот на проценка на ризик, преку идентификација на специфичните ризици во надлежност на контролата од страна на Државниот инспекторат за земјоделство и мерењето на степенот на ризиците, а со цел ефективно и ефикасно планирање на обемот и зачестеноста на надзорот над субјектите во областа на земјоделството.

Како основ, при изготвување на Годишниот план за 2023 година, земени се податоци од месечните, полугодишните и годишните извештаи од областите за кои е надлежен Инспекторатот, законската регулатива и сл. Оттука, произлегува дека проценката на ризиците е извршена врз основа на два вида влезни информации за

проценка на влијанието на ризикот и проценка на веројатноста за појавување на ризикот (Прилог 1 Табеларен преглед на планирани редовни инспекциски надзори со %-процент на застапеност според степен на ризик по месеци и закони за 2023 година).

Зачестеноста на инспекциските надзори и ангажираните ресурси ќе бидат пропорционални со нивото на ризик и активностите на надзорот и ќе бидат насочени кон намалување на реалниот ризик наметнат со неправилностите во работата кај субјектите под надзор.

Зачестеноста на вршење на инспекциски надзор зависи од степенот на ризик на субјектот:

Степен на ризик	Зачестеност на надзор
висок степен	најмалку еден инспекциски надзор годишно
среден степен	најмалку еден инспекциски надзор во две години
низок степен	најмалку еден инспекциски надзор во три години

Кај новооснованите субјекти (субјекти кои се основани и кои започнале со извршување на дејност во последната година), како и кај субјекти кај кои во претходниот период не е вршен инспекциски надзор, како претпоставка, се проценува среден степен на ризик.

Планот за инспекциски надзор е важна алатка во управувањето со надзорот, бидејќи ги распоредува ограничените ресурси на Државниот инспекторат за земјоделство со цел да постигне максимални ефекти во спречувањето на неправилностите и минимизирање на штетите. Изработката на планот е во најголем дел заснована врз проценката на ризиците. Квалитетот на планот е во директна корелација со квалитетот на проценката на ризиците.

Врз основа на горенаведеното, извршена е проценка на очекуваната состојба во областа на инспекциски надзор од аспект на ризиците за неприменување на прописите за секој инспекциски сектор одделно во Државниот инспекторат за земјоделство, при што се лоцирани сензитивните точки по закони (проценка на ризици за неприменување на прописите), каде Инспекторатот при вршење на инспекциски надзор во 2023 година треба да обрне поголемо внимание, при што проценката е извршена врз основа на долгогодишното вршење на инспекциски надзор во изминатите години, односно редовното вршење на инспекциски надзор по закони и области и тоа:

Сектор за инспекциски надзор од областа на рибарството со аквакултурата, сточарството, пчеларството, земјишната политика со поделско производство, доколку не се почитуваат одредбите од наведените закони може да ги предизвика следните ризици:

- **Законот за земјоделско земјиште**, може да дојде до зголемување на противправното користење на државното земјоделско земјиште, не рационално користење на земјоделското земјиште како ограничен природен ресурс;
- **Законот за рибарство и аквакултура**, може да дојде до зголемување на криволов и намалување на рибниот фонд;
- **Законот за пасиштата**, може да дојде до бесправно користење на пасиштата;
- **Законот за контрола на опојни дроги и психотропни супстанции**, може да има производство на опојни дроги со засекување на афионовите чушки.

Сектор за инспекциски надзор од областа на семе, саден материјал, производи за заштита на растенија, квалитет и безбедност на ѓубриња, биостимулатори и

подобрувачи на својствата на почвата, цвеќе, генетски модифицирани организми и вино со лозарство, доколку не се почитуваат одредбите од наведените закони може да ги предизвика следните ризици:

- **Закон за квалитет и безбедност на ѓубриња, биостимулатори и подобрувачи на својствата на почвата, Закон за семенски и саден материјал на земјоделски растенија**, може да ги предизвика следните ризици: закани од палсирање на пазарот на ѓубриња, биостимулатори и подобрувачи на својства на почвата, семенски и саден материјал на земјоделски растенија кои го немаат квалитетот согласно законските одредби, што директно може да биде закана по животот на човекот, животните, растенијата и животната средина;
- **Закон за виното**, инспекциски надзори при увоз на вино и пуштање на увезеното вино во промет со извршена физичко - хемиска анализа издадена од соодветна лабораторија со цел заштита на домашниот пазар од увозно неквалитетно вино, надзор кај преработувачките капацитети - регистрирани производители на вино и контрола при негова класификација со цел спроведување на законските одредби. Засилени инспекциски надзори за време на откуп на винско и трпезно грозје со цел одржување на стабилен пазар, спречување на нелегален откуп и продажба со цел почитување на законските одредби;
- **Закон за генетски модифицирани организми**, увоз, производство и пласирање на ГМО растенија и животни и производи добиени од истите.

Сектор за инспекциски надзор од областа на земјоделството и руралниот развој, органско производство, тутун и тутунски производи и квалитет на земјоделски производи, доколку не се почитуваат одредбите од наведените закони може да ги предизвика следните ризици:

- **Законот за земјоделството и руралниот развој** може да ги предизвика следните ризици - нарушување на пазарот со земјоделски производи, нелојална конкуренција, нелегален откуп на земјоделски производи, максимално искористување на природните ресурси и непочитување на начелата за заштита на природата, животната средина и човекот, незаконито добивање или ненаменско користење на средства од програмите за финансиска поддршка, оштета на земјоделските стопанства со недобивање на финансиски средства;
- **Закон за тутун, производи од тутун и сродни производи** - нестабилно производство, нелојална конкуренција, нелегален откуп на тутун, оштетени производителите на тутун;
- **Законот за квалитетот на земјоделски производи** - неквалитетен земјоделски производ, нелојална конкуренција, оштетени граѓаните на Република Северна Македонија;
- **Законот за органското производство**, производство и продажба на неоргански земјоделски производи како органски, нелојална конкуренција, оштетени граѓаните на Република Северна Македонија.

Сектор за инспекциски надзор од областа на фитосанитарната политика, доколку не се почитуваат одредбите од наведените закони може да ги предизвика следните ризици:

- **Законот за здравјето на растенијата**, би дошло до неконтролирана појава на штетни организми кај растенијата и растителните производи, при што би се довело до загрозување на одредени видови на земјоделски растенија како и намалено производство на храна;
- **Законот за фитофармација**, масовна појава на небезбедни фитофармацевтски производи кои би претставувале опасност по здравјето на луѓето, домашните животни и нарушување на биодиверзитетот на животната средина.

Применувајќи ја Методологијата за проценка на ризик, во 2023 година, ќе доведе до голем бенефит за инспекторатот:

- Истата ќе ги опфати прашањата за утврдување на ризиците, како и проценката на тежината на штетните последици и веројатноста за случување на тие последици.
- Со примената на Методологијата за проценка на ризик посебно внимание ќе биде посветено на проценката на ризиците која може да биде успешна само кога истата е проследена со активности за ублажување на ризиците.
- Работните цели и задачи на инспекторите ќе бидат интегрирани со активностите кои ќе помагаат да се зајакне редовното следење на утврдените ризици и примената на соодветните мерки за ублажување на истите, се со цел да се добијат ефикасни и ефективни инспекциски надзори.
- Методологијата за управување со ризиците на Инспекторатот, ќе помогне во поставување на принципите, концептите, препораките и упатствата за посебниот пристап на инспекторите при, вршење на инспекциски надзор во однос на управувањето со ризиците.
- Во управувањето со ризиците, ќе се проценуваат слабостите на системот на систематски и структуриран начин и ќе предлагаат можни подобрувања за зголемување на можноста за успешно извршување на нивните задачи.
- Примената на Методологијата ќе создаде можност за прибирање на резултатите од проценката на ризиците од различни сектори во Инспекторатот.

II.1. Дефинирање на ризични области

Предметот на инспекциски надзор се врши врз основа на веќе дефинирани ризични области во земјоделството врз основа на одредени **критериуми**. Со вршење на квалитетни, ефикасни и ефективни инспекциски надзори се намалува ризикот од многу аспекти како на пример:

РИЗИК 1

Загрозување на здравјето на луѓето, кај производителите на примарни земјоделски производи

- Загрозување на здравје на луѓето, при употреба (апликација) на хемиски активни соединенија (фитофармацевтски производи);
- Големина на посев/насад;
- Број на утврдени неправилности;
- Тежина на претходно изречени инспекциски мерки;
- Воспоставено стандарди за добра земјоделска пракса – ДЗП;
- Воспоставување на стандард за Органско земјоделско производство;
- Воспоставување на внатрешни процедури за самоконтрола;
- Вид на култури;
- Сопствени или ангажирани експерти.

РИЗИК 2

Уништување на некое добро или ограничување, односно спречување на остварување на право или интерес, кај трговците со земјоделски репроматеријали (увозници, дистрибутери и трговци на мало и големо на фитофармацевтски производи, ѓубриња, биостимулатори и подобрувачи на својствата на почвата и семе и саден материјал)

- Несоодветно деклариран производ, односно содржината на производот не соодветствува со декларацијата;

- Рок на употреба;
- Пласирање на пазар на неodobрени фитофармацевтски производи;
- Количина на фитофармацевтски производи, ѓубриња, биостимулатори и подобрувачи на својствата на почвата, семе и саден материјал, кои се пласирани на пазар од страна на субјектот;
- Број на утврдени неправилности;
- Тежина на претходно изречени инспекциски мерки;
- Воспоставување на стандарди согласно закон;
- Воспоставување на внатрешни процедури самоконтрола;
- Вид на производи кои се пласира на пазар;
- Сопствени или ангажирани експерти.

РИЗИК 3

Уништување на некое добро или ограничување, односно спречување на остварување на право или интерес, кај откупувачи на примарни земјоделски производи

- Несоодветно исплаќање на откупените количини на земјоделски производи;
- Количина на откупени примарни земјоделски производи во претходната година;
- Број на производители (кооперанти) од кои се откупени примарни земјоделски производи во претходната година;
- Број на утврдени неправилности;
- Тежина на претходно изречени инспекциски мерки;
- Воспоставување на стандарди согласно законите;
- Воспоставување на внатрешни процедури самоконтрола;
- Вид на откупени земјоделски производи;
- Сопствени или ангажирани експерти.

РИЗИК 4

Загрозување на некое добро, во смисла на негово оштетување или уништување, кај увозници на растенија, растителни производи и други објекти и предмети

- Внесување на карантински штетни организми;
- Земја на потекло на увезени растенија, растителни производи;
- Количина на увезени растенија и растителни производи;
- Број на утврдени неправилности;
- Тежина на претходно изречени инспекциски мерки;
- Воспоставено стандарди при увоз;
- Воспоставување на внатрешни процедури самоконтрола;
- Вид на увезени растенија и растителни производи;
- Сопствени или ангажирани експерти.

РИЗИК 5

Загрозување на некое добро, во смисла на негово оштетување или уништување, кај корисници на државно земјоделско земјиште

- Користење на државно земјоделско земјиште, спротивно со Законот за земјоделско земјиште;
- Површина на државно земјоделско земјиште;
- Број на утврдени неправилности;
- Тежина на претходно изречени инспекциски мерки;
- Воспоставување на стандарди согласно законот;
- Дали закупецот уредно води и доставува годишен извештај;
- Времетраење на договор за закуп на земјоделско земјиште;

- Сопствени или ангажирани експерти.

РИЗИК 6

Уништување на некое добро или ограничување, односно спречување на остварување на право или интерес, кај концесионери за стопанисување со рибите во риболовните води

- Намалување на рибниот фонд;
- Број на издадени риболовни дозволи;
- Број на утврдени неправилности;
- Тежина на претходно изречени инспекциски мерки;
- Воспоставување на стандарди согласно законот;
- Дали откупувачот има воспоставено систем на рибочуварска служба;
- Големина на риболовни води со кои управува концесионерот;
- Сопствени или ангажирани експерти.

II.2. Извори на информации и податоци за идентификување и утврдување на ризикот

Државниот инспекторат за земјоделство, изворите на информации и податоци за идентификување и утврдување на ризикот ги користи врз основа на вршење на инспекциски надзор, преставки, пријави, дојави од правни и физички лица на бесплатниот телефонски број, информации од здруженија, медиуми, заклучоци на Влада на Република Северна Македонија, врз основа на добиените резултати од различни мониторинг програми, информации од други надлежни инспекторати, податоци од интерни регистри.

Државниот инспекторат за земјоделство, врз основа на член 32 став 4 од Законот за инспекциски надзор, со архивски број 02-633/2 од 25.08.2020 година, донесе **Методологија за проценка на ризик при планирање на инспекциски надзори**, со помош на консултант доделен од Инспекциски советот во рамките на проектот „Поддршка за подобрување на ефикасноста на инспекциските служби“, финансиски поддржан од Европската банка за обнова и развој, во компонентата која се однесува на изработка на Методологиите за проценка на ризик, со цел да се воспостави рамка во која ќе се вгради и ќе се развива управувањето со ризици во самиот процес на инспекциски надзор, односно насочување на ресурсите на Државниот инспекторат за земјоделство онаму каде ризикот за сериозни неправилности е најголем, а при тоа користејќи минимум потребно ниво на интервенција за да се обезбеди усогласеност.

Пристапот базиран на менаџирање со ризици се потпира на факторите на ризик кои произлегуваат од достапните податоци и информации кои се собрани при претходно извршените надзори. Колку повеќе ризик-фактори постојат, толку е поголема веројатноста да се пронајдат неправилности, што пак резултира со повисоко ниво на следење и надзор. Информациите за овие ризик фактори се прибираат од повеќе извори. Преку користење на ефективен начин на известување, кој се развива со насобраното искуство, инспекциската служба ќе биде во можност да ги насочи ресурсите онаму каде што е потребно поголемо внимание, како и да иницира посебни инспекциски надзори за одредени прашања, а кои се валидирани со проверка на досието (предметот).

Управувањето со ризиците, меѓу другото е алатка која им помага на раководните структури да ги предвидат променетите околности и има можност навремено да реагираат на нив.

II.3. Следење на работата на инспекциски служби и проценка на ризик

Инспекцискиот надзор се заснова на проценка на ризикот. Според степенот, ризикот може да биде **низок**, **среден** и **висок**. Проценката на ризик вклучува *анализа, управување и известување* за ризикот и се спроведува според Методологијата за проценка на ризик при планирање на инспекциски надзори.

Одредени ризици, а особено оние поврзани за здравјето, безбедноста и околината се со висок ризик и тука е оправдано поголемо ниво на мониторинг и навлегување во проверките на субјектите на надзор. Други пак, ризици можат да бидат едноставни технички неправилности и истите не оправдуваат трошење на време и средства за да се пронајдат, а поради што би се занемариле други посериозни неправилности.

Фокусирањето кон ризиците треба да се примени во одредувањето на тоа толку често треба да се врши надзор на субјектите. Субјектите за кои е веројатно дека се усогласени со правилата потребно е поретко да бидат контролирани отколку оние кои работат во поризичен сектор или пак кај кои биле утврдени значајни неправилности во минатото.

Даден е преглед (*графички прикази*) на планирани редовни инспекциски надзори со %-на застапеност според степенот на ризик по месеци и закони за 2023 година (*Дополнителна Табела 5 Преглед на бројот на планирани инспекциски надзори според степен на ризик, по закони, во 2023 година и Прилог 1*), планирани се вкупно:

- висок ризик планирани се вкупно 1,73 % (35),
- среден ризик планирани се вкупно 63,58 % (1283) и
- низок ризик планирани се вкупно 34,69 % (700).

II.4. Критериуми за идентификување субјекти на инспекциски надзор

Државниот инспекторат за земјоделство како појдовни “критериуми за идентификување на субјекти” се служи со наодите од извршените инспекциски надзори во изминатиот период како и регистрите (од областа на земјоделството) кои се водат во Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство: *Фитосанитарната управа, Управата за семе и саден материјал и организационите единици во министерството: Сектор за лозарство, винарство и овоштарство, Сектор за земјоделство, Сектор за регистрирање и управување со земјоделско земјиште.*

Оттука произлегува и евентуалната потреба од координирани инспекциски надзори со други инспекциски служби. Иако првенствено се однесува на национално ниво, аспектот на координација е важен за Инспекторатот. Државниот инспекторат за земјоделство, ќе ја зголеми координацијата и пристапот до информации со цел да се заштеди на средства и да се заштитат субјектите од преоптоварување со последователни инспекции од повеќе различни служби. Податоците од инспекциските надзори од други служби се доста важни во одредување на нивото на ризик и опфатот на следниот надзор па поради тоа Државниот инспекторат за земјоделство ќе соработува со другите инспекторати и институции. Ваквата координација ќе овозможи добивање податоци од други инспекциски служби за време на планирањето на инспекциските надзори.

Покрај планираните субјекти за надзор земени од регистрите за месечните планови, инспекторите вршат голем број на инспекциски надзори над нерегистрирани правни субјекти и физички лица, и постапуваат по барање на субјекти, а извршените надзори ги евидентираат во месечните/шестмесечните извештаи за работа, како вонредни (ненајавени) инспекциски надзори, согласно Законот за инспекциски надзор.

Инспекторатот мора да има во предвид да изврши и правилна проценка дека секоја активност која се планира да се преземе како одговор на ризикот е пропорционална на ризикот, односно истата ќе придонесе за негово минимизирање на прифатливо ниво, со цел да се подобри ефикасноста на управувањето со ризиците и обезбеди клучните ризици да се утврдуваат и третираат, ќе се воспоставува соодветен систем за следење и известување за ризиците.

Доколку се сменат околностите врз основа на кои е направена проценката на ризикот, инспекциската служба ќе изврши ревизија на проценката на ризикот, која ќе биде земена предвид при подготвувањето на плановите за работа на ДИЗ.

III. Организација и раководење

III.1. Правен статус на институцијата

Државниот инспекторат за земјоделство до декември 2013 година беше орган во состав на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство со надлежност врз донесувањето на Законот за Државен инспекторат за земјоделство и подзаконските акти кои произлегуваат од него.

Од декември 2013 година со донесувањето на Законот за изменување и дополнување на законот за државниот инспекторат за земјоделство (*Службен Весник на Република Македонија број 164/13 година*), Државниот инспекторат за земјоделство е со својство на правно лице, има сопствена буџетска сметка како буџетски корисник од прва линија, самостојно спроведува постапки за вработување согласно со закон и одлучува за правата и обврските од работен однос.

III.2. Раководство

Државниот инспекторат за земјоделство, работите од својата надлежност ги извршува преку:

- директорот на Инспекторатот, кој го именува и разрешува Владата на Република Северна Македонија,
- државните инспектори за земјоделство и државните фитосанитарни инспектори,
- стручната служба во Инспекторатот и
- рибочувари на државни риболовни води (рибочувари).

III.3. Надлежности

Државниот инспекторат за земјоделство (ДИЗ) е основан согласно Законот за организација и работа на органите на државната управа, а својата организација, надлежности, овластувања, постапки и сл. ги врши согласно Законот за Државниот инспекторат за земјоделство.

Инспекторатот врши и инспекциски надзор согласно Законот за забрана и спречување на вршење на нерегистрирана дејност.

Инспекторатот во својата надлежност е овластен да врши инспекциски надзор преку контроли и прегледи на:

- 1) земјоделското земјиште, земјоделски посеви и насади;
- 2) производство и промет на производи за заштитата на растенија (*фитофармацевтски производи);
- 3) производство и промет на семенски и саден материјал;
- 4) производство и промет на ѓубриња;
- 5) производство и промет на квалитет на храна за животни;
- 6) евиденција на приплоден и друг добиток, преглед на земјоделскиот имот, на објекти и опрема при држење на добитокот, врши преглед на исхраната, утврдува земјоделска инфраструктура, врши надзор на држењето на пчели и пчеларски ред за испаша, водење на матични книги и обележувања, го утврдува исполнувањето на критериумите за производство, потекло на добитокот и надзор на прометот на добитокот и приплодниот материјал, како и надзор над работата на одобрените институции и одгледувалишта на пчелни матици;
- 7) производство, промет и улов на риби;
- 8) генетски модифицирани организми;
- 9) радионуклиди во храна за животни, растенија и семенски материјал;
- 10) производство и промет на афион;
- 11) производство и промет на органски производи;
- 12) производство и промет на вино;
- 13) производство и промет на тутун;
- 14) производство и промет на цвеќе и декоративни растенија;
- 15) пасишта;
- 16) правни и физички лица за добивање на финансиска поддршка во земјоделството;
- 17) настанати полски штети;
- 18) опремата и простории каде што се врши преработка и доработка на земјоделски производи;
- 19) земјоделска механизација, техника и транспортни средства;
- 20) процесите на преработка и доработка во сите фази, се до финалниот производ;
- 21) зоните чувствителни на нитрати и наводнување и одводнување;

- 22) спроведување на препораките за добра земјоделска пракса;
- 23) просториите за чување и одржување на земјоделските производи и
- 24) деловни простории, книги, исправи, материјали во електронска форма, документација која се води и чува во електронски медиуми, а на барање да се изработат во писмена форма која мора веродостојно да ја потврдува електронската форма, службени регистри и други јавни бази на податоци и друга документација преку која се остварува увид во извршувањето на законите и поблиските прописи.

Инспекторатот, покрај горенаведеното, „Закон за Државниот инспекторат за земјоделство“ („Службен весник на РМ“ бр. 20/09, 53/11, 164/13, 43/14, 33/15, 88/15, 149/15, 39/16, 172/16 и 83/18), „Закон за квалитетот на земјоделските производи“ („Службен весник на РМ“ бр. 140/10, 53/11, 55/12, 106/13, 116/15, 149/15, 39/16 и 150/21), „Закон за семенски и саден материјал за земјоделски растенија“ („Службен весник на РМ“ бр. 39/06, 89/08, 171/10, 53/11, 55/11 – пречистен текст, 69/13, 187/13, 43/14, 151/14 - пречистен текст, 129/15, 39/16, 71/16, 83/18 и 122/21), „Закон за квалитет и безбедност на ѓубриња, биостимулатори и подобрувачи на својствата на почвата“ („Службен весник на РМ“ бр. 27/14, 154/15, 39/16 и 150/21), „Закон за тутун, производи од тутун и сродни производи“ („Службен весник на РМ“ бр. 98/19, 27/20 и 56/21), „Закон за виното“ („Службен весник на РМ“ бр. 50/10, 53/11, 6/12, 23/13, 106/13, 188/13, 149/15, 39/16, 172/16, 70/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 235/19) и „Закон за сточарството“ („Службен весник на РМ“ бр. 7/2008, 116/10, 23/13, 149/15, 39/16 и 122/21), овластен е да врши инспекциски надзор на правни и физички лица преку контрола на квалитетот и прегледи на пратките од увоз, извоз, производство, откуп, промет на земјоделски производи, семе и саден материјал, цвеќе и декоративни растенија, производи за заштита на растенија (**фитофармацевтски производи*), вино и производи од вино и грозје, енолошки средства, јаки алкохолни пијалоци, ѓубриња, тутун и тутунски производи, органски производи, гмо, храна за животни, приплоден добиток, сперма од добиток, јајце клетки, ембриони.

Државниот инспектор овластен е да врши инспекциски надзор на правни и физички лица преку контрола на квалитетот и прегледи на пратките од увоз, извоз, производство, откуп, промет на земјоделски производи, семе и саден материјал, цвеќе и декоративни растенија, производи за заштита на растенија (**фитофармацевтски производи*), вино и производи од вино и грозје, енолошки средства, јаки алкохолни пијалоци, ѓубриња, тутун и тутунски производи, органски производи, гмо, храна за животни, приплоден добиток, сперма од добиток, јајце клетки, ембриони.

Инспекторатот врши и фитосанитарна контрола на пратки од растенија, растителни производи и други објекти и предмети и производи за заштита на растенијата (**фитофармацевтски производи*), како и утврдување за исполнување на условите за издавање на фитосанитарен сертификат, фитосанитарен сертификат за реекспорт и пасош за растенијата.

Инспекторатот постапува по барања од правни и физички лица за проверување и утврдување на исполнување на условите за производство и откуп на земјоделски производи и тутун, како и за утврдување на исполнување на условите за регистрација на откупни пунктови, винарски визби, рибници, пломбирање на мрежи.

За извршените контроли на квалитет, Инспекторатот издава уверение за квалитет – сертификат.

Правните и физички лица се должни да поднесат барање до Инспекторатот и во истото да дадат точни податоци со комплетна документација за потребната контрола.

Контролите на квалитет на пратки од увоз се вршат на место на истовар, а за пратки за внатрешен промет и за извоз се вршат на местото на утовар. Местото на истовар, односно утовар, мора да биде наведено во транспортниот документ.

Правните и физичките лица не смеат да пуштат во промет пратки од увоз без уверение за квалитет - сертификат, додека за пратките за извоз и внатрешен промет уверение за квалитет - сертификат се издава на нивно барање.

Царинската управа нема да дозволи, спроведе увозна постапка доколку претходно не е поднесено барање за издавање на уверение за квалитет - сертификат од правно или физичко лице - трговец поединец.

Инспекторот е должен во рок од три работни дена од денот на добиените резултати од земените мостри да издаде уверение за квалитет - „сертификат“.

Рибочуварите ги чуваат државните риболовни води кои не се дадени на концесија за риби од бесправен риболов и риболовни кражби.

При контролата рибочуварот има право од лицата кои ловат риба од брег и од пловен објект, како и од лицата кои се наоѓаат во непосредна близина на риболовната вода:

- да побара документ за лична идентификација,
- да врши преглед на средствата со кои лицето дошло до риболовната вода,
- да побара легитимација и дозвола за вршење риболов согласно со Законот за рибарство и аквакултура и
- да ги одземе привремено риболовните средства и уловената риба доколку утврди неправилности.

При чувањето рибочуварот составува записник и доколку констатира неправилност привремено ги одзема риболовните средства и риба за што издава потврда за привремено одземени риболовни средства и риба, а одземените риболовни средства и риба со целокупната документација ги доставува до инспектор (изготвена е *Интерна процедура за работа на рибочуварите во одделението за физичка заштита на риболовни води со арх. бр. 01-549/1 од 18.06.2020 година*).

Во рамките на работењето на Државниот инспекторат за земјоделство функционира и **EXIM системот – едношалтерски систем за дозволи за увоз, извоз и транзит на стоки и тарифни квоти**, (www.exim.gov.mk), проект на Владата на Република Северна Македонија, и истиот овозможува одобрување на поднесените барања за дозволи и издавање на дозволи од извршените контроли на пратките.

Од страна на Државниот инспекторат за земјоделство при спроведување на постапката за одобрување на барање за увоз се издава **лиценца 1005 – Потврда за извршен органолептички преглед и земена мостри при увоз на пратки од растително потекло и лиценца 1009 – Влезен документ за репродуктивни животни и приплоден материјал при увозна постапка**.

III.4. Организациска структура

Со цел подобро управување на Инспекторатот, подобро разбирање на улогите на вработените во инспекторатот, полесно вршење на координација, контрола и комуникација во работењето, Државниот инспекторат за земјоделство во својата систематизација има предвидено шест сектори (*Приказ органограм*) и тоа:

1. Сектор за инспекциски надзор од областа на рибарството со аквакултурата, сточарството, пчеларството, земјишната политика со поделско производство. Во состав на овој сектор се 4 одделенија и тоа:

- 1.1. Одделение за инспекциски надзор од областа на рибарството со аквакултурата,
- 1.2. Одделение за физичка заштита на риболовни води,
- 1.3. Одделение за инспекциски надзор од областа на сточарството со пчеларството и
- 1.4. Одделение за инспекциски надзор од областа на земјишната политика со поделски култури.

2. Сектор за инспекциски надзор од областа на семе, саден материјал, производи за заштита на растенија, квалитет и безбедност на ѓубриња, биостимулатори и подобрувачи на својствата на почвата, цвеќе, генетски модифицирани организми и вино со лозарство со 3 одделенија и тоа:

- 2.1 Одделение за инспекциски надзор од областа на семе, саден материјал, производите за заштита на растенија и квалитет и безбедност на ѓубриња, биостимулатори и подобрувачи на својствата на почвата,
- 2.2 Одделение за инспекциски надзор од областа на цвеќе и генетски модифицирани организми и
- 2.3 Одделение за инспекциски надзор од областа на вино со лозарство.

3. Сектор за инспекциски надзор од областа на земјоделството и руралниот развој, органско производство, тутун и тутунски производи и квалитет на земјоделски производи има четири одделенија и тоа:

- 3.1 Одделение за инспекциски надзор од областа на земјоделството и руралниот развој,
- 3.2 Одделение за инспекциски надзор од областа на органското производство,
- 3.3 Одделение за инспекциски надзор од областа на тутунот и тутунските производи и
- 3.4 Одделение за инспекциски надзор од областа на квалитетот на земјоделски производи.

4. Сектор за инспекциски надзор од областа на фитосанитарната политика со две одделенија и тоа:

- 4.1 Одделение за инспекциски надзор од областа на фитосанитарна политика на граничен премин и
- 4.2 Одделение за инспекциски надзор од областа на фитосанитарна политика во внатрешноста на државата.

Во Државниот инспекторат за земјоделство покрај 4 инспекторски сектори постојат и 2 сектори за административна и правна поддршка и тоа:

5. Сектор за проекти и административна поддршка на директорот во кој има три одделенија и тоа:

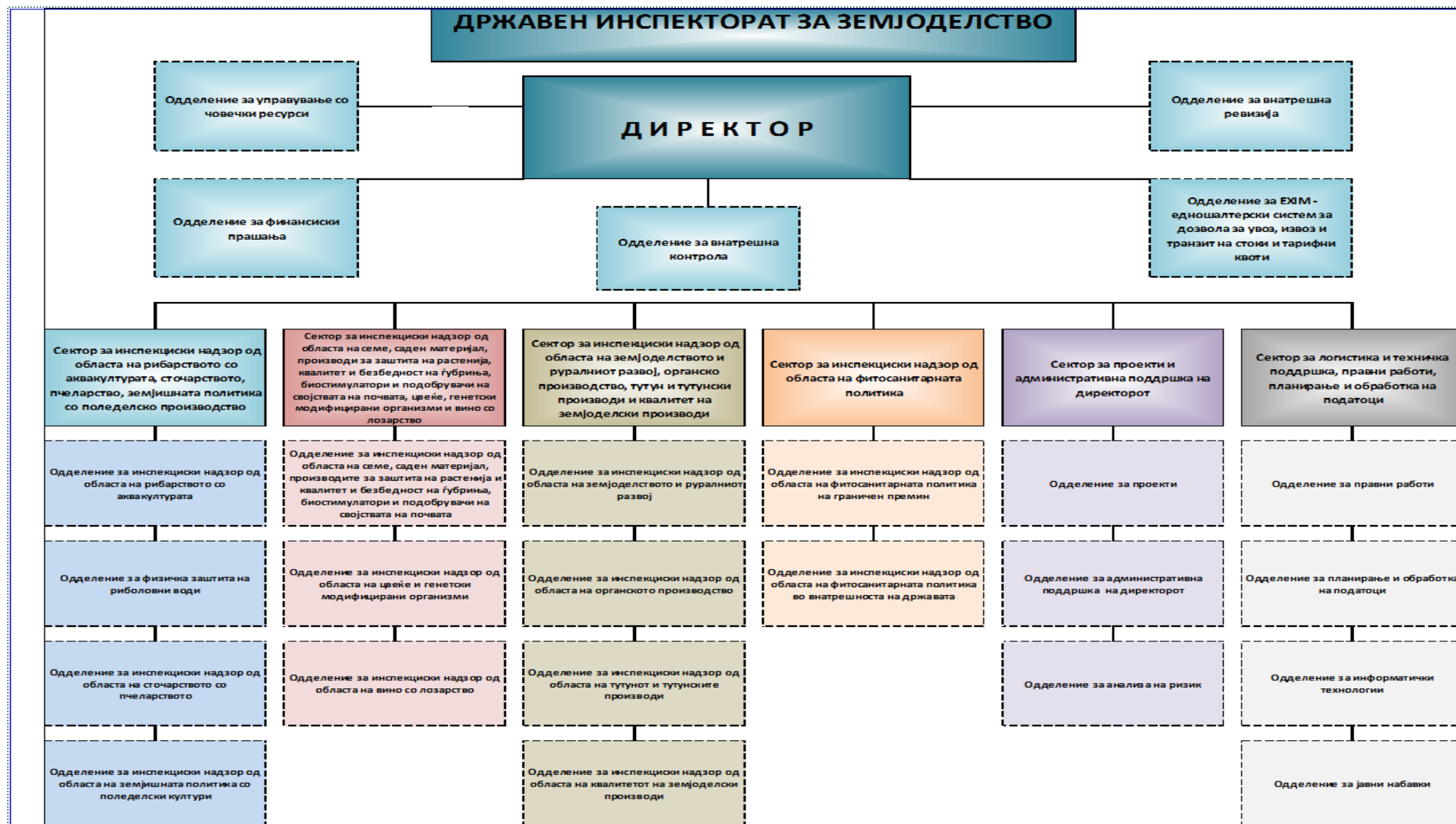
- 5.1 Одделение за проекти,
- 5.2 Одделение за административна поддршка на директорот и
- 5.3 Одделение за анализа на ризик.

6. Сектор за логистика и техничка поддршка, правни работи, планирање и обработка на податоци во кој има четири одделенија и тоа:

- 6.1 Одделение за правни работи,
- 6.2 Одделение за планирање и обработка на податоци,
- 6.3 Одделение за информатички технологии и
- 6.4 Одделение за јавни набавки.

Во Државниот инспекторат за земјоделство, надвор од секторите, се формирани следните одделенија:

- 1. Одделение за управување со човечки ресурси,
- 2. Одделение за внатрешна ревизија,
- 3. Одделение за финансиски прашања
- 4. Одделение за внатрешна контрола и
- 5. Одделение за EXIM -едношалтерски систем за дозвола за увоз, извоз и транзит на стоки и тарифни квоти.

III.5. Состојба со човечки ресурси

Државниот инспекторат за земјоделство во моментот има вкупно 151 вработени, вклучувајќи го директорот на инспекторатот (реализирани 67.58 %).

Согласно Правилникот за систематизација на работните места во Државниот инспекторат за земјоделство број 04-1322/1 од 26.12.2019 година и измена и дополнување на Правилникот за систематизација на работните места во Државниот инспекторат за земјоделство 04-222/1 од 23.02.2021 година, 04-994/1 од 25.11.2021 година, 04-203/1 од 18.02.2022 година, 04-543/1 од 06.06.2022 година, 04-629/1 од 06.07.2022 година и 04-749/1 од 18.08.2022 година и тоа: со 76 систематизирани работни места - административни службеници и 1 - помошно-технички лица, врз основа на која ситематизација во моментот, пополнети се вкупно 30 работни места или 38,96 % реализација на работните места.

Во инспекциските сектори има вкупно 120 инспектори од кои, вкупно 116 ќе вршат инспекциски надзор во 2023 година и тоа: 66 се државни инспектори за земјоделство (2-два инспектори со решение за суспензија), додека 50 се државни фитосанитарни инспектори (2-два инспектори со решение за мирување на работно место) со 81,63 % реализација на работните места (од вкупно 147 систематизирани работни места), кои се прикажани во *Дополнителна Табела 1 Преглед на систематизирани работни места и возраст на вработените во инспекциската служба, бројот на инспектори кои ќе вршат инспекциски надзор, по вид, возраст и звање, реализирани пензионирања по вид и нови вработувања во полугодieto.*

Во годишниот план за 2023 година, во Државниот инспекторат за земјоделство инспектори кои имаат лиценца за инспектор и кои имаат надлежност да вршат надзори се 3-ца главни инспектори, 3 - виши инспектори, 90 - советник инспектори, 6-самостојни инспектори, 3-помошник инспектор и 11-помлади инспектори, се планирани инспекциски надзори за вршење надзори и истиот е прикажан во *Табела 1 - Преглед на бројот на инспектори кои ќе вршат инспекциски надзор, по вид, возраст и звање, Графикон 1 - Преглед на бројот на инспектори кои ќе вршат инспекциски надзор, по родова застапеност и возраст и Графикон 2 - Преглед на бројот на инспектори кои ќе вршат инспекциски надзор, по родова застапеност во %-процент.*

Државниот инспекторат за земјоделство нема извршено планирање за вкупно 4 - четири инспектори и тоа:

- 2- два (ниво В1) Државен земјоделски инспектор со лиценца - Елена Олумчева и Викторија Вајгалеска (со решение за суспензија).
- 2 - два (ниво В1) Државни фитосанитарни инспектори со лиценца: Андон Сараманов и Далибор Ангелов (со решение за мирување на работно место).

Дополнителна Табела 1 Преглед на систематизирани работни места и возраст на вработените во инспекциската служба, бројот на инспектори кои вршеле инспекциски надзор, по вид, возраст и звање, реализирани пензионирања по вид и нови вработувања во полугодieto

Назив на инспекциската служба:		Државен инспекторат за земјоделство																															
Категорија / Ниво	Звање / Група	Систематизација ¹			Возраст на вработените ²										Степен на образование ³					Преглед на бројот на инспектори кои ќе вршат инспекциски надзор во 2023 година, по вид, возраст и звање ⁴										Планирани пензионирања во 2023 година ⁵		Планирани нови вработувања во 2023 година ⁶	
		Предвид	Пополн. раб.мест	Кандидат и за инсп.	до 30 години		31-40 години		41-50 години		51-60 години		над 60 години		I до V степен ^a	VI-B степен ^b	VI-A степен ^b	VII степен ^b	VIII степен ^b	Државен земјоделски инспектор 4a					Државен фитосанитарен инспектор					Државен земјоделски инспектор	Државен фитосанитарен инспектор	Планирано	Одобрено
					раб.мест ^{1a}	16	1в	машк и	женски	машки пол	женски пол	машки пол	женски пол	машки пол						женски пол	машки пол	женски пол	до 30 години	31-40 години	41-50 години	51-60 години	над 60 години	до 30 години	31-40 години				
B1	Генерален инспектор	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
B2	Главен инспектор	4	3	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B3	Пом. главен инспектор	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
B4	Виш инспектор	12	3	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
B1	Советник инспектор	111	94	0	0	0	7	2	21	11	31	14	7	1	0	0	84	8	2	0	1	21	22	4	0	7	8	23	4	3	2	5	0
B2	Самостоен инспектор	6	6	0	0	0	0	0	0	4	1	0	1	0	0	0	5	1	0	0	0	2	0	0	0	0	2	1	1	0	0	0	0
B3	Помошник инспектор	3	3	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	3	0	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
B4	Помлад инспектор	11	10	1	2	0	3	0	3	2	0	0	1	0	0	0	11	0	0	2	2	4	0	0	0	1	1	0	1	0	1	0	0
Б	Раковод. админ. служб.	15	5	0	0	0	1	0	1	2	0	1	0	0	0	0	3	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Г	Стручни админ. служб.	50	18	0	0	1	5	4	2	1	2	3	0	0	0	1	17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Г	Пом-струч. адм. служб.	11	7	0	0	0	2	1	1	0	2	0	0	1	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
ДП	Други вработени	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Вкупно инспектори	147	119	1	2	0	12	2	24	20	35	15	9	1	0	0	107	10	3	2	5	30	25	4	0	8	12	24	6	3	3	6	0
	Вкупно админ. служб.	76	30	0	0	1	8	5	4	3	4	4	0	1	7	1	20	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
	Вкупно други вработени	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	СЕ ВКУПНО	224	149	1	2	1	20	7	28	23	39	19	9	2	7	1	127	12	3	2	5	30	25	4	0	8	12	24	6	3	3	7	0

Табела 1 Преглед на бројот на инспектори кои ќе вршат инспекциски надзор, по вид, возраст и звање

Вид	Државен земјоделски инспектор						Државен фитосанитарен инспектор						Вкупно инспектори					
Ниво-Звање/Возраст	<30 г.	31-40 г.	41-50 г.	51-60 г.	>60 г.	Вкупно	<30 г.	31-40 г.	41-50 г.	51-60 г.	>60 г.	Вкупно	<30 г.	31-40 г.	41-50 г.	51-60 г.	>60 г.	Вкупно
Б1 – генерален инспектор	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Б2 – главен инспектор	0	0	0	3	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	3
Б3 – пом. главен инспектор	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Б4 – виш инспектор	0	0	3	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	3
В1 – советник инспектор	0	1	21	22	4	48	0	7	8	23	4	42	0	8	29	45	8	90
В2 – самостоен инспектор	0	0	2	0	0	2	0	0	2	1	1	4	0	0	4	1	1	6
В3 – помошник инспектор	0	2	0	0	0	2	0	0	1	0	0	1	0	2	1	0	0	3
В4 – помлад инспектор	2	2	4	0	0	8	0	1	1	0	1	3	2	3	5	0	1	11
Вкупно	2	5	30	25	4	66	0	8	12	24	6	50	2	13	42	49	10	116

Графикон 1 Преглед на бројот на инспектори кои ќе вршат инспекциски надзор, по родова застапеност и возраст**Графикон 2 Преглед на бројот на инспектори кои ќе вршат инспекциски надзор, по родова застапеност во %**

Вработувања. Планирани вработувања за 2023 година (вкупно 7-седум) од ниво Б4 – 1 еден, на ниво В1-5 пет Г1 -1-еден и тоа:

- 1- едно ново вработување за вид Виш инспектор - државни земјоделски инспектори,
- 3- три нови вработувања за вид државни земјоделски инспектори,
- 2- две нови вработувања за вид државни фитосанитарен инспектор и
- 1- едно ново вработување за вид Г1 самостоен референт (помош. стручно админ. службеник).

Пензионирања. Исто така, во 2023 година, дел од инспекторите кои исполнуваат услов за пензија се вкупно 6-шест и тоа од ниво В1 - 5-пет инспектори и од ниво В4 -1-еден инспектор и тоа:

- 3- три државни земјоделски инспектори (ниво В1) и
- 3- три државни фитосанитарни инспектори (2- ниво В1 и на 1-ниво В4).

Од нив кои исполнуваат услов за пензија се вкупно во I-прво полугодие (3- три) и II-второ полугодие (3- три).

Вработувањата и пензионирањата се прикажани во *Табела 2 - План за нови вработувања и пензионирања на инспектори.*

Табела 2 План за нови вработувања и пензионирања на инспектори

Вид	Државен земјоделски инспектор			Државен фитосанитарен инспектор			Вкупно инспектори		
	Враб.	Пенз.	Разлика	Враб.	Пенз.	Разлика	Враб.	Пенз.	Разлика
Б1 – генерален инспектор	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Б2 – главен инспектор	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Б3 – пом. глав. инспектор	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Б4 – виш инспектор	1	0	1	0	0	0	1	0	1
В1 – советник инспектор	3	3	0	2	2	0	5	5	0
В2 – самостоен инспектор	0	0	0	0	0	0	0	0	0
В3 – помошник инспектор	0	0	0	0	0	0	0	0	0
В4 – помлад инспектор	0	0	0	0	1	-1	0	1	-1
Вкупно	4	3	1	2	3	-1	6	6	0

IV. Инспекциски надзор

Извршено планирање на вкупниот број на очекувани неправилности и инспекциски надзори според вид во 2023 година, по региони и општини, при што планирани се **вкупно 2018 редовни инспекциски надзори**, од кои: **1268** за државни земјоделски инспектори и **750** за државни фитосанитарни инспектори, како минимум за секој инспектор за периодот.

Исто така, при планирањето на инспекциски надзори за фитосанитарните инспектори на граничните премини во Република Северна Македонија, нема извршено планирање на редовни инспекциски надзори, заради обемноста на работата на граничните премини и специфичноста на надзорите за истите е извршено планирање на очекувани неправилности, како и вонредни и контролни инспекциски надзори согласно местото каде се врши надзорот односно на граничните премини во Република Северна Македонија.

Државните инспектори вршат **голем број на вонредни инспекциски надзори**, кои се **поврзани со издавање на сертификати, уверенија и други акти** согласно надлежноста во материјалните закони и истите се вршат во краток временски период и за таа цел е извршено планирање на поголем број на **вонредни инспекциски надзори и тоа вкупно 43835**, од кои **29335** за државни земјоделски инспектори и **14500** за државни фитосанитарни инспектори.

По спроведувањето на инспекцискиот надзор и во зависност од утврдената фактичка состојба, и примена на конкретни инспекциски мерки (издавање решенија со опомена, наредба, забрана и др.) во согласност со закон, планирана е реализација на **вкупно 730 контролни инспекциски надзори**, од кои: **410** за државни земјоделски инспектори и **320** за државни фитосанитарни инспектори, по изминување на рокот за отстранување на констатираните неправилности и применетите инспекциски мерки.

За овој период, се предвидени минимални квантитативни цели (**планирани откривања на неправилности по ризични области**), **вкупно 838** од кои: **518** за државни земјоделски инспектори и **320** за државни фитосанитарни инспектори, иако од досегашното искуство се покажа дека нивното планирање е неефикасно, делува субјективно при изборот на областа на која ќе се акцентира инспекциската мерка и во најголем број на случаи предвидените откривања и претпоставените инспекциски мерки не се реализираат по дадениот план, односно најголем број на превземени инспекциски мерки произлегуваат од вонредните инспекциски надзори (*Графикон 3 - Преглед на планирани инспекциски надзори по вид и очекувани неправилности - инспекциски мерки*).

Дополнителна Табела 2 Преглед на вкупниот број на планирани надзори по вид за Државен фитосанитарен инспектор и Државен земјоделски инспектор за 2023 година

Инспектор по вид	Вид на надзор			Вкупно надзори	Вкупно неправилн.
	Редовен надзор	Вонред. надзор	Контрол. надзор		
Државен земјоделски инспектор	1268	29335	410	31013	518
Државен фитосанитарен инспектор	750	14500	320	15570	320
ВКУПНО	2018	43835	730	46583	838

Графикон 3 Преглед на планирани инспекциски надзори по вид и очекувани неправилности - инспекциски мерки по вид за Државен фитосанитарен инспектор и Државен земјоделски инспектор за 2023 година

Приказ одделно по вид на инспектор е следната состојба и тоа за:

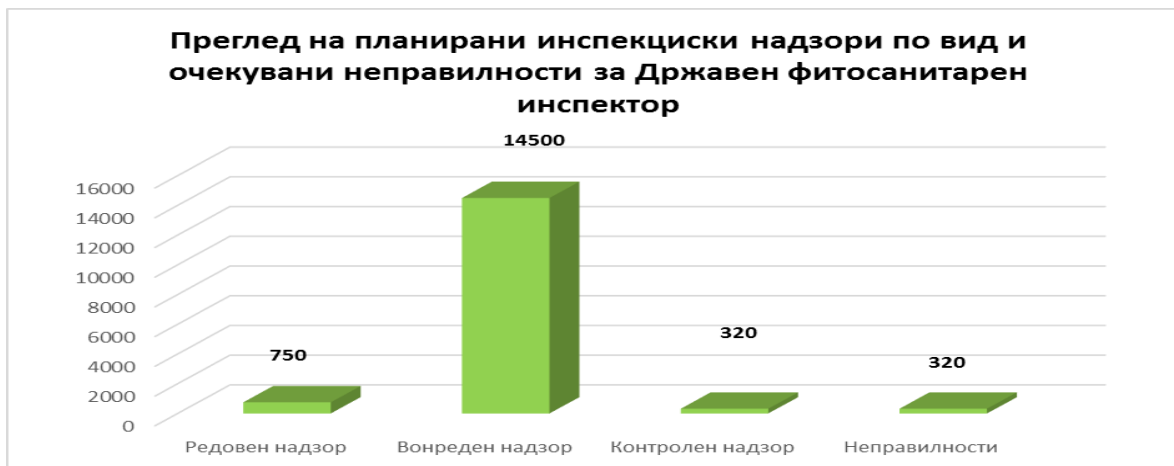
Дополнителна Табела 3-1 Преглед на вкупниот број на планирани надзори по вид за Државен земјоделски инспектор за 2023 година

Преглед на планирани инспекциски надзори по вид и очекувани неправилности - инспекциски мерки	Редовен надзор	Вонреден надзор	Контролен надзор	Неправилности
Државен земјоделски инспектор	1268	29335	410	518

Дополнителна Табела 3-2 Преглед на вкупниот број на планирани надзори по вид за Државен фитосанитарен инспектор

Преглед на планирани инспекциски надзори по вид и очекувани неправилности - инспекциски мерки	Редовен надзор	Вонреден надзор	Контролен надзор	Неправилности
Државен фитосанитарен инспектор	750	14500	320	320

Извршена е проценка за очекуваната состојба во областа на инспекциски надзор од аспект на ризиците за неприменување на прописите за секој инспекциски сектор одделно во Државниот инспекторат за земјоделство, при што се лоцирани сензитивните точки по закони каде инспекторатот, при вршење на инспекциски надзор во 2023 година на кои треба да обрне големо внимание (Табела 3 - Преглед на вкупниот број на очекувани неправилности и инспекциски надзори според вид во 2023 година, по региони и општини (за вид Државен земјоделски инспектор и Државен фитосанитарен инспектор), Дополнителна Табела 2 Преглед на вкупниот број на планирани надзори по вид за Државен фитосанитарен инспектор и Државен земјоделски инспектор за 2023 година, Графикон 3 Преглед на планирани инспекциски надзори по вид и очекувани неправилности - инспекциски мерки, Дополнителна Табела 3-1 - Дополнителна Табела за вкупно планирани надзори по вид за Државен земјоделски инспектор и Дополнителна Табела 3-2 Дополнителна Табела за вкупно планирани надзори по вид за Државен фитосанитарен инспектор за 2023 година, Графикони 4 - Преглед на вкупниот број на планирани неправилности, инспекциски надзори според вид: редовен, вонреден и контролен надзор, во 2023 година, по региони, Графички приказ на вкупниот број на планирани неправилности, инспекциски надзори според вид: редовен, вонреден и контролен надзор, во 2023 година, по региони, Дополнителна Табела 4 - Преглед на вкупниот број на очекувани неправилности и инспекциски надзори според вид за периодот 2023 година, по закони).

Проценката е извршена врз основа на стекнатата пракса при долгодишното вршење на инспекциски надзор во минатото во областите за кои е надлежен инспекторатот, законската регулатива и сл., а изворите на информации и податоци за идентификување настанување на ризичните области досега ги користеше врз основа на вршење на инспекциски надзор, преставки, пријави, дојави од правни и физички лица, бесплатниот телефонски број, информации од здруженија, медиуми, заклучоци на Влада на Република Северна Македонија, врз основа на добиените резултати од различни мониторинг програми, информации од други надлежни инспекторати и сл.

Табела 3 Преглед на вкупниот број на откриени неправилности и инспекциски надзори според вид во 2023 година, по региони и општини (за вид Државен земјоделски инспектор и Државен фитосанитарен инспектор)

Ред.Бр.	Регион/Општина	Вид на надзор			Вкупно надзори	Вкупно неправилн.
		Редовен надзор	Вонред. надзор	Контрол. надзор		
	Вардарски регион	249	12238	99	12586	106
1	Велес	47	320	17	384	20
2	Градско	16	1115	9	1140	8
3	Демир Капија	7	165	2	174	2
4	Кавадарци	64	7482	27	7573	26
5	Лозово	8	400	4	412	6
6	Неготино	36	1045	9	1090	9
7	Росоман	26	1147	11	1184	10
8	Свети Николе	37	527	18	582	23
9	Чашка	8	37	2	47	2
	Источен регион	330	5033	118	5481	134
10	Берово	31	253	7	291	7

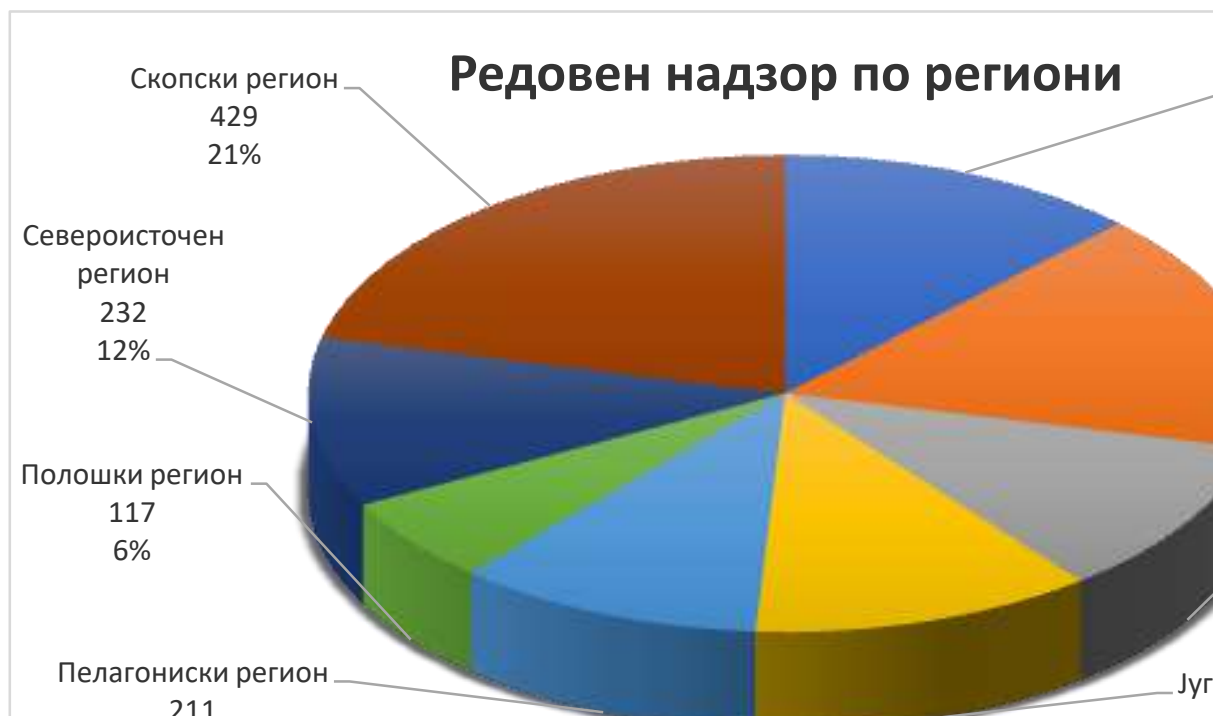

Ред.Бр.	Регион/Општина	Вид на надзор			Вкупно надзори	Вкупно неправилн.
		Редовен надзор	Вонред. надзор	Контрол. надзор		
11	Виница	25	265	8	298	12
12	Делчево	40	1130	16	1186	21
13	Зрновци	5	30	1	36	5
14	Карбинци	16	135	5	156	5
15	Кочани	62	625	19	706	29
16	Македонска Каменица	7	36	0	43	0
17	Пехчево	14	54	0	68	0
18	Пробиштип	40	240	14	294	12
19	Чешиново	22	220	26	268	21
20	Штип	68	2045	22	2135	22
	Југозападен регион	216	1650	67	1933	83
21	Вевчани	0	10	0	10	1
22	Дебар	33	227	6	266	7
23	Дебарца	9	44	0	53	0
24	Кичево	28	138	7	173	12
25	Македонски Брод	10	30	0	40	2
26	Охрид	76	550	26	652	29
27	Пласница	0	1	0	1	0
28	Струга	54	605	28	687	31
29	Центар Жупа	6	45	0	51	1
	Југоисточен регион	234	5833	103	6170	119
30	Богданци	11	400	5	416	5
31	Босилово	21	920	6	947	6
32	Валандово	22	350	5	377	8
33	Василево	24	366	10	400	10
34	Гевгелија	34	1294	27	1355	30
35	Дојран	8	25	0	33	5
36	Конче	3	50	0	53	0
37	Ново Село	13	295	16	324	16
38	Радовиш	19	173	4	196	4
39	Струмица	79	1960	30	2069	35
	Пелагониски регион	211	4195	69	4475	85
40	Битола	74	1010	26	1110	30
41	Демир Хисар	8	98	3	109	5
42	Долнени	5	175	3	183	2
43	Кривогаштани	15	200	11	226	10
44	Крушево	11	312	0	323	2
45	Могила	8	65	2	75	3
46	Новаци	2	15	0	17	1
47	Прилеп	56	990	15	1061	18
48	Ресен	32	1330	9	1371	14

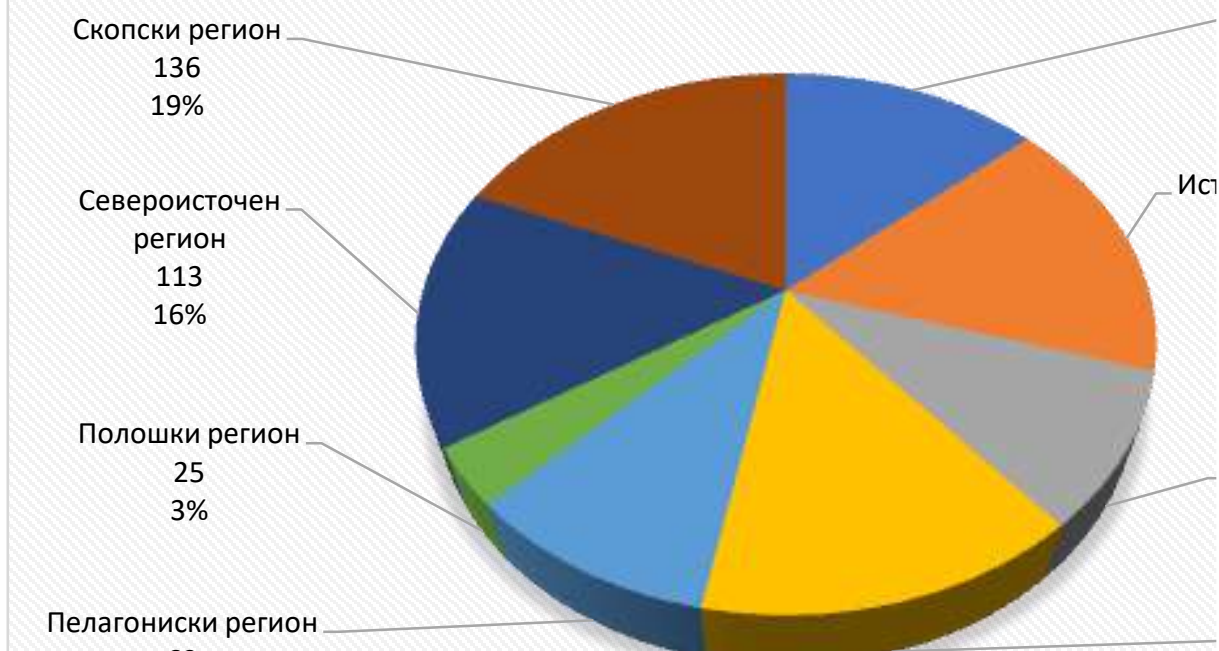
Ред.Бр.	Регион/Општина	Вид на надзор			Вкупно надзори	Вкупно неправилн.
		Редовен надзор	Вонред. надзор	Контрол. надзор		
	Полошки регион	117	1596	25	1738	37
49	Боговиње	6	40	0	46	1
50	Бревеница	13	117	3	133	4
51	Врапчиште	12	55	1	68	1
52	Гостивар	28	265	7	300	10
53	Желино	9	135	0	144	2
54	Јегуновце	14	315	4	333	5
55	Маврово и Ростуша	2	10	1	13	2
56	Теарце	6	45	2	53	2
57	Тетово	27	614	7	648	10
	Североисточен регион	232	4603	113	4948	119
58	Кратово	29	240	3	272	3
59	Крива Паланка	30	1760	35	1825	36
60	Куманово	130	2320	58	2508	62
61	Липково	5	50	7	62	7
62	Ранковце	34	183	7	224	8
63	Старо Нагоричане	4	50	3	57	3
	Скопски регион	429	8687	136	9252	155
64	Аеродром	33	239	3	275	3
65	Арачиново	3	83	2	88	3
66	Бутел	27	680	9	716	10
67	Гази Баба	105	4316	47	4468	50
68	Ѓорче Петров	21	200	5	226	9
69	Зелениково	5	29	0	34	2
70	Илинден	31	613	10	654	13
71	Карпош	39	302	3	344	3
72	Кисела Вода	46	526	17	589	20
73	Петровец	32	524	11	567	16
74	Сарај	9	268	2	279	2
75	Сопиште	7	58	3	68	1
76	Студеничани	6	121	2	129	2
77	Центар	45	388	15	448	15
78	Чаир	15	30	0	45	0
79	Чучер-Сандево	4	305	7	316	6
80	Шуто Оризари	1	5	0	6	0
ВКУПНО		2018	43835	730	46583	838

Графикон 4 - Преглед на вкупниот број на планирани неправилности, инспекциски надзори според вид: редовен, вонреден и контролен надзор, во 2023 година, по региони

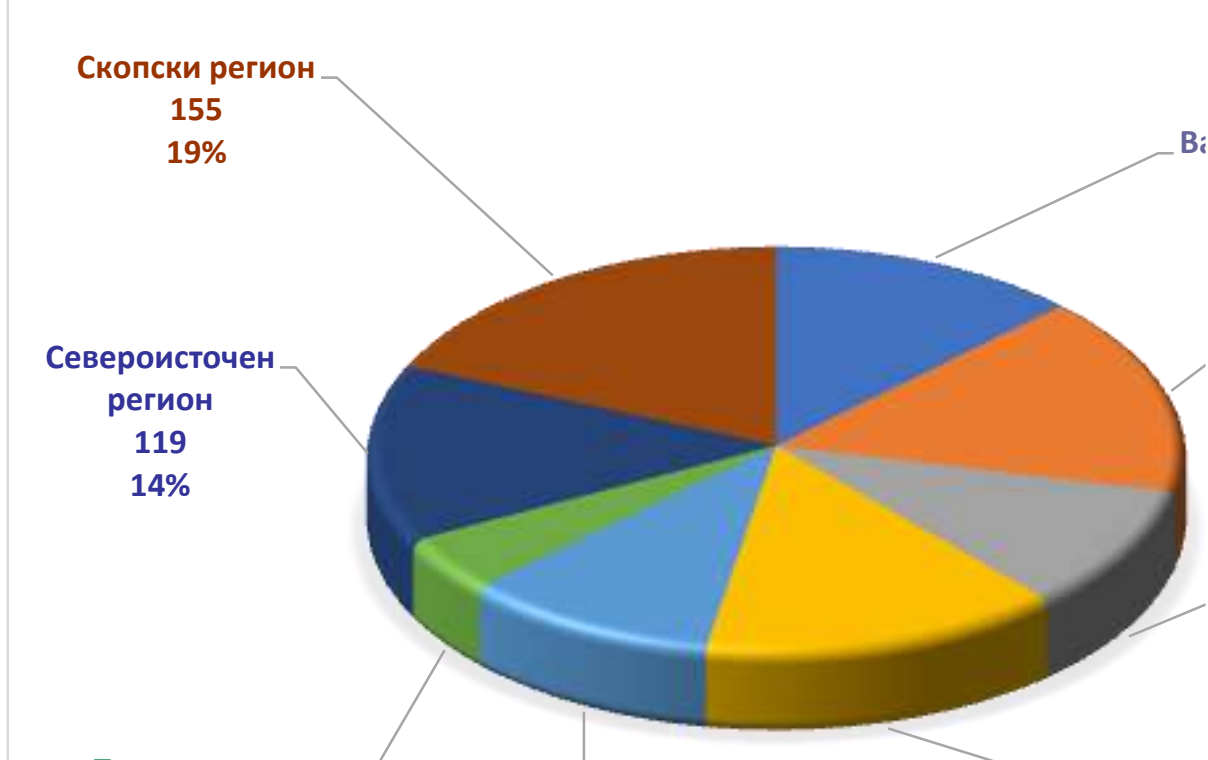

Контролни надзори по региони

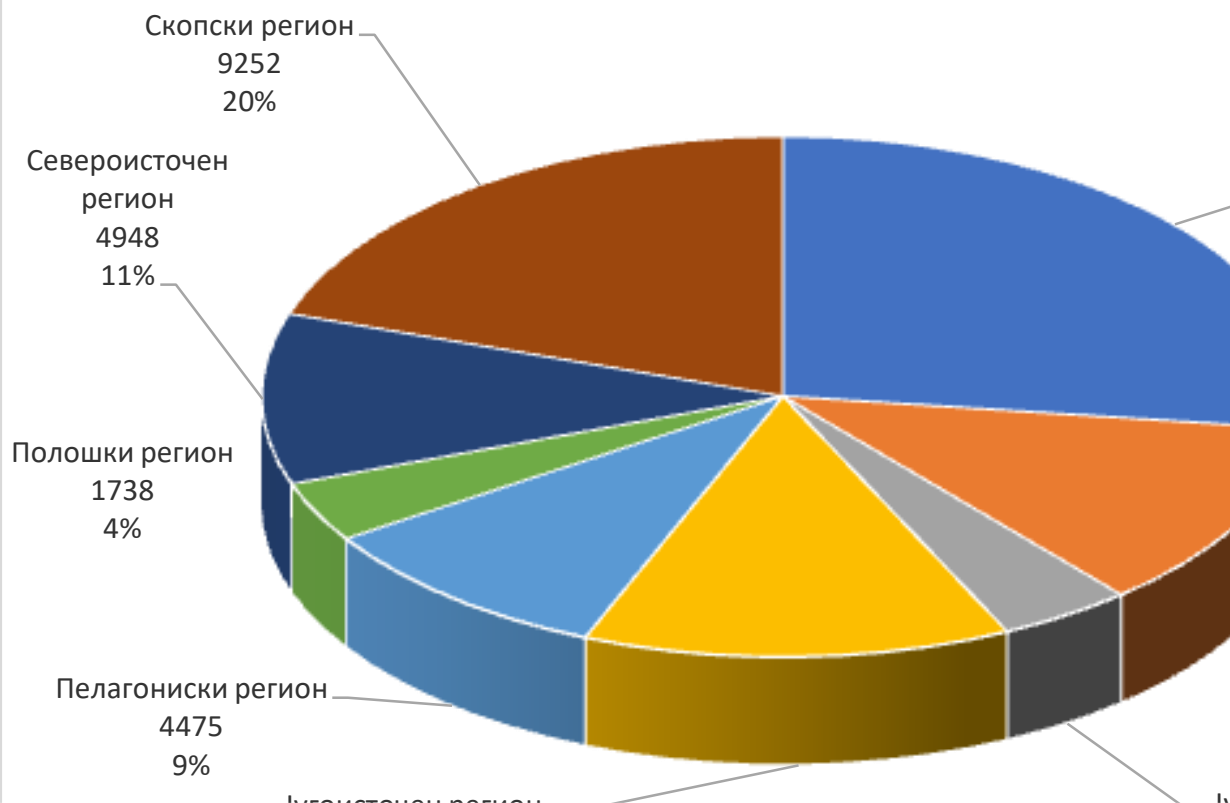

Вкупно неправилности по регио

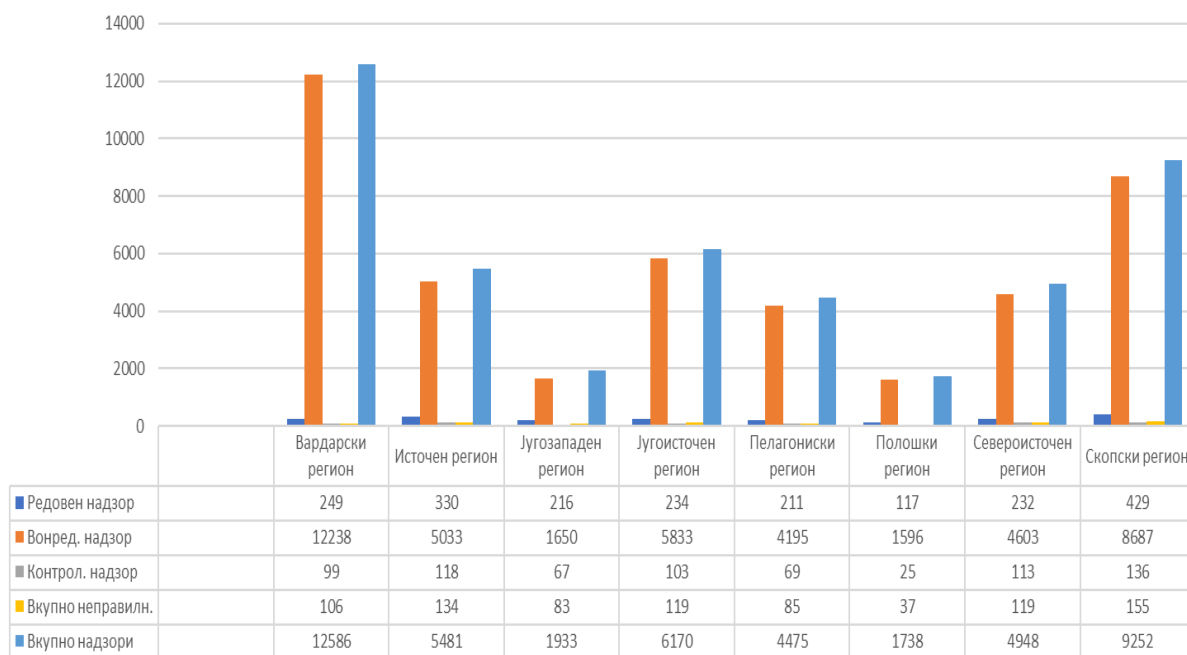

Вкупно надзори по региони

Графички приказ на вкупниот број на планирани неправилности, инспекциски надзори според вид: редовен, вонреден и контролен надзор, во 2023 година, по региони

Државниот инспекторат за земјоделство како појдовни *"критериуми за идентификување на субјекти"* се служи со наодите од извршените инспекциски надзори во изминатиот период како и регистрите (од областа на земјоделството) кои се водат во Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство: Фитосанитарната управа, Управата за семе и саден материјал и организационите единици во министерството (*Сектор за лозарство, винарство и овоштарство, Сектор за земјоделство, Сектор за регистрирање и управување со земјоделско земјиште*).

Инспекторатот мора да има во предвид да изврши и правилна проценка дека секоја активност која се планира да се преземе како одговор на ризикот е пропорционална на ризикот, односно истата ќе придонесе за негово минимизирање на прифатливо ниво. А со цел да се подобри ефикасноста на управувањето со ризиците и обезбеди клучните ризици да се утврдуваат и третираат, ќе се воспоставува соодветен систем за следење и известување за ризиците.

Доколку се сменат околностите врз основа на кои е направена проценката на ризикот, инспекциската служба ќе изврши ревизија на проценката на ризикот, која ќе биде земена предвид при подготвувањето на плановите за работа на ДИЗ.

Инспекцискиот надзор се заснова на проценка на ризикот, според неговиот степен. Проценката на сложеноста на инспекцискиот надзор ќе се спроведува согласно нова Одлуката за утврдување на коефициенти на сложеност на инспекцискиот (**архивски број 02-905/1 од 06.10.2022 година**), донесена од страна на директорот на Инспекторатот.

Намалување/ублажување на оперативниот ризик ќе се врши преку ефективни и ефикасни процеси на следење на извршените инспекциски надзори. Со ефективните процеси ќе се постигнат поставените цели, и тоа со мали трошоци. Ова подразбира потенцијалните грешки при вршењето на инспекцискиот надзор, ризикот, репутацијата на инспекторот и Инспекторатот и сл. да се сведат на минимум. Тоа во исто време значи максимално следење на законските и подзаконски акти и нивно истовремено усогласување со интерните политики на Инспекторатот.

Државните фитосанитарните инспектори, своите инспекциски контроли ќе ги врши, врз основа на надлежностите кои произлегуваат од Законот за здравјето на растенијата и Законот за фитофармацевски производи, како и донесените подзаконски акти, што вклучува и реализација на Програмата за фитосанитарната политика во 2023 година која вклучува Фитосанитарен мониторинг за 2023 година, како и Програмата за спроведување на мониторинг во областа на производството, преработката, складирањето, дистрибуцијата, употребата и сообразноста на фитофармацевските производи, како и нивните резидуи во производите од примарно земјоделско производство за 2023 година, кои вклучуваат спроведување на здравствени прегледи по производни региони и гранични премини, како и земање на примероци за утврдување на присуство на карантински штетни организми, како и примарни земјоделски производи од растително потекло со повисоко ниво на резидуи од фитофармацевтски производи и несоодветствување на содржината на активната супстанца во истите со декларираната.

Секторот за инспекциски надзор од областа на фитосанитарната политика, ќе изготви План за реализација на Мониторинг програмата за секој државен фитосанитарен инспектор на гранични премини и во внатрешноста на државата, со број на задолжителните здравствени прегледи и бројот на мостри кои треба да ги земе секој инспектор по региони, како и временскиот период на реализација на активностите, по објавувањето на Програмата за фитосанитарна политика во Службен весник на РСМ.

Државниот инспекторат за земјоделство, прегледите на вкупниот број на очекувани неправилности и инспекциски надзори според вид во 2023 година, за Државен фитосанитарен инспектор и Државен земјоделски инспектор ги претставува дополнително табеларен по закони.

Дополнителна Табела 4 Преглед на вкупниот број на очекувани неправилности и инспекциски надзори според вид за периодот 2023 година, по закони

ПЛАН ПО ЗАКОНИ ЗА 2023 ГОД			ПЛАН 2023 ГОДИ на надзор				ПЛАН по вид на изречена инс неправилности								
Ред. бр	Закон	Шифра закон	Редовен	Вонреден	Контроле	Вкупно	Опомена	Забрана	Наредба	Задолжување	Друга ин мерка	Прекршок тен нал	Прекрш пријава	Кривичн пријава	Неправил Вкупно
1	Закон за земјоделство и рурален развој	ЗЗРР	263	1616	108	1987	0	0	8	45	50	4	1	0	108
2	Закон за тутун и тутунски производи	ЗТПТСП	64	2813	31	2908	26	0	0	0	1	2	2	0	31
3	Закон за органско земјоделско производство	ЗОЗП	110	237	18	365	18	0	0	0	0	0	0	0	18
4	Закон за квалитет на земјоделски производи	ЗКЗП	117	7516	54	7687	36	10	0	2	2	2	2	0	54
5	Закон за сточарството	ЗСТ	37	75	0	112	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	Закон за рибарство и аквакултура	ЗРА	145	750	32	927	32	0	0	0	0	10	10	5	57
7	Закон за вршење на земјоделска дејност	ЗВД	10	0	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8	Закон за пасишта	ЗП	37	110	5	152	5	0	0	0	0	15	0	0	20
9	Закон за контрола на опојни дроги и психотропни супстанции	ЗКОДПС	8	29	1	38	0	1	0	0	0	0	0	0	1
10	Закон за земјоделско земјиште	ЗЗЕЗ	171	808	65	1044	0	20	35	10	20	40	5	3	133
11	Закон за виното	ЗВИ	52	12160	30	12242	0	5	8	10	3	3	1	0	30
12	Закон за семенски и саден материјал за земјоделски растенија	ЗССМЗР	127	1124	43	1294	4	9	6	14	2	5	3	0	43
13	Закон за квалитет и безбедност на ѓубриња, биостимулатори и подобрувачи на својствата на почвата	ЗКБЃБСП	127	2677	43	2847	12	4	4	11	4	5	3	0	43
14	Закон за здравјето на растенијата	ЗЗР	400	12130	230	12760	5	30	30	160	0	0	0	0	225
15	Закон за фитофармација	ЗФФ	350	410	70	830	0	20	30	25	0	0	0	0	75
16	Закон за ДИЗ	ЗДИЗ	0	1380	0	1380	0	0	0	0	0	0	0	0	0
17	Закон за инспекциски надзор	ЗИН	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Вкупно			2018	43835	730	46583	138	99	121	277	82	86	27	8	838

Дополнителна Табела 5 Преглед на бројот на планирани инспекциски надзори според степен на ризик, по закони, во 2023 година

Ред.Бр.	1	2	3			
1	А	А	0	79	184	263
2	Б	Б	0	13	51	64
3	В	В	0	27	83	110
4	Г	Г	0	40	77	117
5	Д	Д	0	37	0	37
6	Е	Е	5	140	0	145
7	Ж	Ж	0	10	0	10
8	З	З	0	34	3	37
9			0	8	0	8
10	И	И	0	169	2	171
11	Ј	Ј	0	43	9	52
12			2	112	13	127
13			0	113	14	127
14	К	К	12	218	120	350
15	Л	Л	16	240	144	400
			35	1283	700	2018

Цели кои треба да се остварат со инспекцискиот надзор

- Ефикасно **имплементирање** на законската регулатива, зголемување на економскиот раст и конкурентноста на трајна основа, пораст на животниот стандард и начинот и квалитетот на живот на населението,
- **Зголемување на инспекциските надзори**, со цел зголемување на имплементацијата на законската регулатива,
- **Борба против криминалот и корупцијата** и ефикасно спроведување на правото сè со цел спроведување на функционална пазарна економија на реална основа,
- Развој на **модерна, ефикасна, ефективна и економична** инспекција со високо ниво на етика и некорумпираност, како клуч за успешна реформа во земјоделството,
- **Организирано и ефикасно** вршење на инспекциски надзор,
- Отпочнување на процес на воведување на меѓународниот стандард ISO 9001:2015 - **Системи за менаџмент со квалитет**,
- Воспоставување на систем за електронска поделба на предмети (**документ менаџмент систем – ДМС**),
- Поголема автоматизација и синхронизација на обработката на податоците и анализата и
- Пропишување на стандардни оперативни процедури во ДИЗ.

Државниот инспекторат за земјоделство, врз основа на Законот за инспекциски надзор, ќе донесува програмски и извештајни (аналитичко – информативно) документи, кои на секторско ниво треба да бидат доставувени до задолжени лица во дадените рокови, и тоа:

- ❖ **Месечни планови за инспекциски надзор (за јануари-декември), 2023 година;**
Рок: до 25-^{ти} декември 2022 година (за јануари 2023 година) и
Рок: континуирано до 25-^{ти} во тековниот месец за следниот месец, 2023 година (за периодот февруари – декември, 2023 година).
- ❖ **Шестмесечни извештаи за работата, (јануари – јуни и јули – декември) 2023 година;**
Рок: до 05-^{ти} Јули, 2023 година (за периодот јануари-јуни, 2023 година) и
Рок: до 05-^{ти} Јануари, 2024 година (за периодот јули-декември, 2023 година).
- ❖ **Годишниот план за работа на инспекциската служба за 2023 година;**
Рок: до 25-^{ти} Октомври 2023 година.
- ❖ **Регистар на извршени инспекциски надзори - РЕГ- 6 - РИИ (јануари-декември), 2023 година;**
Рок: 05-^{ти} јануари 2024 година (за декември 2023 година) и
Рок: Континуирано до 05-^{ти} во месецот за предходниот месец, 2023 година (за периодот јануари – ноември, 2023 година);
- ❖ **Оценување на учинок на инспектор (за јануари-декември), за 2023 година;**
Рок: до 20-^{ти} јануари 2024 година.

Изготвените документи на ниво на Инспекторатот, ќе се доставуваат до Инспекциски совет согласно законските рокови за информирање и/или усвојување на истите.

V. Обука на инспекторите и административните службеници

Вложувањето во човечките ресурси е најважната инвестиција за одржлив развој на компетентна администрација. Тоа претпоставува развој на соодветни знаења и вештини кај службениците, следење на современите текови во методите на работењето и примена на новините од информатичко - комуникациските технологии.

Обуките за стручно усовршување на административни службеници можат да бидат генерички и специјализирани и истите можат да бидат организирани во училиница или преку интернет пристап од работното место на административниот службеник до електронскиот систем за управување со обуки.

Со цел подобрувањето на изведбата на администрацијата и стручното усовршување на службениците, Директорот на Државниот инспекторат за земјоделство до МИОА согласно член 58 став 1 од Закон за административни службеници, врз основа на обуките од индивидуалните планови за стручно усовршување, подготвува годишен план за обуки на сите административни службеници во институцијата, по претходно добиено мислење од Министерството, и го донесува најдоцна до 31 декември во тековната година за наредната година.

Од овие причини, донесување на *Годишниот план за работа на државен инспекторат за земјоделство за 2023 година*, согласно член 33 од Законот за инспекциски надзор (рок до 15 ноември) е во коализија со член 58 став став 1 од Закон за административни службеници (рок најдоцна до 31 декември).

МИОА, врз основа на член 57 донесе *Годишна програма за административно управување за 2023 година* (бр. 11-2645/1 од 30.06.2022 година) и врз основа на член 56 од Закон за административни службеници донесе *Годишна програма за генерички обуки на административните службеници за 2023 година* (бр. 11-2646/1 од 30.06.2022 година).

Планираните предлог обуки по сектори ќе бидат предложени, по претходна консултација согласно нивните потреби за стручно усовршување од понудените од 1-14 тематски обуки и четирите тематски целини за „административно управување“ на службеници од нивото В1 во инспекторатот, преку Системот за Управување со учење (СУУ/LMS) и истите ќе бидат претставени во *Дополнителна Табела 6-1 - Годишен план за обуки на административните службеници во Државниот инспекторат за земјоделство за 2023 година* – во моментот претставен е само број на административни службеници за секој од нив ќе бидат предвидени по минимум 5-пет генерички обуки и за ниво В1 ќе биде предвидена обука за „административно управување“ внесена во неговиот индивидуален план за стручно усовршување.

Дополнителна Табела 6-1 Годишен план за обуки на административните службеници во Државниот инспекторат за земјоделство за 2023 година

Реден број	Звање	Вкупен број админ. службеници	Реден број на генеричка обука / Назив на специјализирана планирана обука за административно управување	Извор на финан
1	Б2-Раководител на сектор	1	од реден број 1 до реден број 14	МИОА
2	Б4-Раководител на одделение	4	од реден број 1 до реден број 14	МИОА
3	В1-Советник	9	од реден број 1 до реден број 14/ „административно управување“	МИО
4	В2-Виш соработник	1	од реден број 1 до реден број 14	МИО
5	В3-Соработник	0	од реден број 1 до реден број 14	МИОА
6	В4-Помлад соработник	8	од реден број 1 до реден број 14	МИОА
7	Г1-Самостоен референт	1	од реден број 1 до реден број 14	МИОА
8	Г3-Референт	2	од реден број 1 до реден број 14	МИОА
9.	Г4-Помлад референт	4	од реден број 1 до реден број 14	МИОА
ВКУПНО		30		

Државниот инспекторат за земјоделство, имаат право и должност стручно да се оспособуваат за извршување на своите работи и работни задачи во согласност со Годишната програма за стручно оспособување и усовршување во областа на инспекцискиот надзор (*Дополнителна Табела 6-2 - Годишна план за обуки на државните земјоделски и фитосанитарни инспектори во Државниот инспекторат за земјоделство за 2023 година*).

За државните фитосанитарни инспектори се предвидуваат континуирани обуки кои ќе резултира за повисок квалитет на извршената работа од областа на фитосанитарната политика, преку проектите на USAID, FAO, BTSF и др.

Дополнителна Табела 6-2 Годишна план за обуки на државните земјоделски и фитосанитарни инспектори во Државниот инспекторат за земјоделство за 2023 година

Тема број	Тема	Целна група (број на учесници)		Времетраење (час/ден)	Начин на реализација		Проценети Финансиски средства	
		земјодлески	фитосанитарни		on-line учење во „живо“	on-line самостојно учење ЛМС/zoom платформа	Буџет на органот	Други извори
Специјализирани обуки на инспекторите								
1.1	Начела и организација, права, обврски и овластувања на инспекторите и прекршочни одредби (Закон за земјоделство и рурален развој)	24		6	Јан/Дек	Јан/Дек	X	X
1.4	Начела и организација, права, обврски и овластувања на инспекторите и прекршочни одредби (Закон за органско земјоделско производство)	24		6	Јан/Дек	Јан/Дек	X	X
1.5	Начела и организација, права, обврски и овластувања на инспекторите и прекршочни одредби (Закон за земјоделско земјиште)	18		6	Јан/Дек	Јан/Дек	X	X
1.6	Начела и организација, права, обврски и овластувања на инспекторите и прекршочни одредби (Закон за рибарство и аквакултура)	18		6	Јан/Дек	Јан/Дек	X	X
1.1	Начела и организација, права, обврски и овластувања на инспекторите и прекршочни и казнени одредби (Закон за виното)	19		6	Јан/Дек	Јан/Дек	X	X
1.12	Начела и организација, права, обврски и овластувања на инспекторите и прекршочни одредби (Закон за квалитет и безбедност на ѓубриња, биостимулатори и подобрувачи на својствата на почвата)	19		6	Јан/Дек	Јан/Дек	X	X
1.13	Начела и организација, права, обврски и овластувања на инспекторите и прекршочни одредби (Закон за фитофармација)		45	12	Јан/Дек	Јан/Дек	X	X
1.14	Начела и организација, права, обврски и овластувања на инспекторите и прекршочни одредби (Закон за здравјето на растенијата)		45	18	Јан/Дек	Јан/Дек	X	X

Генерички обуки на инспекторите								
Реден број	Тема	Целна група (број на учесници)		Времетраење (час/ден)	Начин на реализација		Проценети Финансиски средства	
		земјодески	фитосанитарни		on-line учење во „живо“	on-line самостојно учење ЛМС/zoom платформа	Буџет на органот	Други извори
1	1.2 Инспекциски надзор (<i>Закон за инспекциски надзор и Упатство за начинот на спроведување на инспекциски надзор</i>)	43		6	11-та и 12-та седмица	Јан/Дек		X
2	1.3 Одговорност и санкции, постапки (<i>Закон за прекршоците</i>)	61	45	12	16-та седница	Јан/Дек		X
3	1.4 Постапување по претставки и предлози, прекршочни одредби (<i>Закон за постапување по предлози и претставки</i>)	18		6	21-ва седмица	Јан/Дек		X
4	1.12 Изработување на управни акти		45	6	48-ма седмица	Јан/Дек		X
5	1.13 Спречување на корупција	61	45	6	49-та седница	Јан/Дек		X

Во согласност со член 50, став (1) од Законот за инспекциски надзор и член 10, став (2) од Закон за државниот инспекторат за земјоделство, директорот на Државниот инспекторат за земјоделство, донесе Годишен план за индивидуално стручно усовршување и обука на секој инспектор за 2023 година (*архивски број 04-673/1 од 18.07.2022 година*).

Поради здравствените и епидемиолошки услови кои ги наметнува состојбата со вирусот COVID-19, класичниот начин на организирање на обуки во училишта, нема да се користи во текот на 2023 година. Во тој контекст, Годишниот план за индивидуално стручно усовршување и обука на секој инспектор, ќе се реализира со користење на електронска платформа за учење, која овозможува два начини за on-line учење: on-line учење во „живо“ и on-line обука, преку самостојно учење.

Исто така, од страна на обучувачите, ќе биде користена и бесплатната платформа за видео конференции „Zoom Meetings“, каде корисниците (инспекторите), ќе имаат пристап до сите потребни функции за аудио и видео конференции за групна соработка, вклучувајќи: неограничен број на видео состаноци со најмногу 100 учесници, чисти аудио и HD видео, приватни и групни разговори и онлајн поддршка.

Планот за обука ќе ја реализираат односно обуките ќе бидат изведувани од страна на именувани обучувачи од редот на административни службеници, вклучувајќи искусни инспектори од раководните нивоа, како и од надворешни стручни лица, кои треба да поседуваат соодветно искуство и знаење за модулот/темата на обука.

Главната цел на Годишниот план за индивидуално стручно усовршување и обука на секој инспектор за 2023 година, е надградување на основните компетенции и вештини на инспекторите, со што ќе се овозможи постигнување на високи перформансии помош во нивниот професионален развој.

1. Општи цели на обуките се:

- Поуспешно самостојно извршување на работните задачи.
- Изградба на личниот интегритет на инспекторите.
- Развивање на повисоко ниво на знаење, вештини за професионално однесување при извршување на инспекцискиот надзор.
- Развивање и стекнување знаења за новитетите во законска рамка за инспекциски надзор.

2. Специфични цели на обуките се учесниците по завршување на обуките:

- Ќе може да изврши целосна контрола во имплементирањето на материјалните закони во пракса доверени во надлежност на соодветниот вид на инспектор, применувајќи при тоа соодветни пропишани процедури.

3. Конкретни теми на специјализираните обуки од програмата:

- Едукација на инспекторите во Државниот инспекторат за земјоделство во врска со практична примена, преку студии на случај на специфичностите произлезени од **материјалните закони** (*наведени во Годишниот план за индивидуално стручно усовршување и обука, поделно за инспекторите за земјоделство и фитосанитарните инспектори*).

Конкретни области и темите кои се идентификувани како слабите точки при постапување на инспекторите и неговата улога во извршување на квалитетни целите од Годишната програма за генерички обуки на инспекторите за 2023 година (арх. број 04-673/1 од 18.07.2022 година), се вклучени следните:

Тема 1.2 – Инспекциски надзор (Закон за инспекциски надзор и Упатство за начинот на спроведување на инспекциски надзор)

Тема 1.3 – Одговорност и санкции, постапки (Закон за прекршоците) – вкупно учесници 106 инспектори

Тема 1.4 – Постапување по претставки и предлози, прекршочни одредби (Закон за постапување по предлози и претставки)

Тема 1.12 – Изработување на управни акти

Тема 1.13 – Спречување на корупција

Горенаведените области и темите се идентификувани како слабите точки при постапување на инспекторите и неговата улога во извршување на квалитетни целите.

VI. Буџет и финансирање

Врз основа на предлог Буџетот на Република Северна Македонија за 2023 година, ДИЗ планира да располага со буџет во вкупен износ од 166.683.000.00 денари, од кои за:

Дополнителна Табела 7 Преглед на предлог буџет на ДИЗ за 2023 година

Ставка	Опис	Планиран буџет (денари)	Одобрен буџет (денари)
40	Плати и надоместоци	103.983.000.00 ден.	0.00 ден.
42	Стоки и услуги	44.200.000.00 ден.	0.00 ден.
46	Субвенции и трансфери	2.000.000.00 ден.	0.00 ден.
48	Капитални расходи	16.500.00.00 ден.	0.00 ден.
Вкупно		166.683.000.00 ден.	0.00 ден.

VII. Меѓународна соработка

Инспекторатот во рамките на своето работење, со цел полесно приближување кон ЕУ соработува со внатрешните и надворешните институции кои ги покриваат областите кои ги третира, за што има склучено и меморандуми за соработка со голем број институции.

Државниот инспекторат за земјоделство со своето работење врши сложени, стручно оперативни и аналитички задачи и активности за поддршка на целокупниот процес на ЕУ интеграцијата и преговори за пристапување во делот на инспекторатот:

- Планира и координира реализација и мониторинг на НПАА во делот на инспекторатот и учествува во работни групи во НПАА на следните 3 поглавја:
Поглавје 11 - Земјоделство и рурален развој;
Поглавје 12 - Безбедност на храна ветеринарство и фитосанитарна политика и
Поглавје 13 - Рибарство.
- Утврдува надлежности за ЕУ мерки во делот на Инспекторатот,

- Утврдува потреби на превод и ревизија на ЕУ акти и непосредно учествува при изготвување на извештај за прогрес на реализацијата на НПАА во делот на Инспекторатот,
- Соработува со останати надворешни институции, ги следи и обработува прашањата што се поврзани со ЕУ интеграцијата,
- Дава мислења по нормативните акти со кои се регулираат прашањата сврзани со ЕУ правни акти,
- Учествува во работни групи за изработка на закони во процесот на апроксимација на ЕУ правни акти и дава стручен придонес во областа.

Фитосанитарната управа, во МЗШВ, ја претставува Република Северна Македонија пред меѓународните тела, органи и организации од областа на здравјето на растенијата и извршување на други задачи поврзани со здравјето на растенијата утврдени со закон, додека Секторот за инспекциски надзор од областа на фитосанитарна политика во Државниот инспекторат за земјоделство, ги имплементира и спроведува меѓународните стандарди и фитосанитарни барања на државите.

Во таа насока и оваа година продолжува соработката помеѓу Федералната служба за ветеринарен и фитосанитарен надзор (Россельхознадзор) на Руската Федерација и Државниот инспекторат за земјоделство, согласно Меморандумот за соработка меѓу Федералната служба за ветеринарен и фитосанитарен надзор (Россельхознадзор) на Руската Федерација, Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство на Република Северна Македонија и Агенцијата за храна и ветеринарство на Република Северна Македонија кој беше потпишан на 4-ти јуни 2015 година.

Исто така, согласно досегашната меѓусебна соработка за оперативна комуникација во однос на аналогното архивско доставување на дневна основа до Россельхознадзор, преку контакт лицето од Република Северна Македонија, се доставуваат издадените фитосанитарни сертификати од страна на државните фитосанитарни инспектори на Република Северна Македонија. Во 2023 година ќе се продолжи со Информатичкиот систем на Argus-Fito (започнат 2018 година) модулот за авторизација на фитосанитарните сертификати IS Argus - Fito - Authorization module phytosanitary certificate (Federal Service for Veterinary and Phytosanitary Surveillance Russian Federation 2016 ©), преку кој што се врши потврдување на дневна основа на авторизацијата на фитосанитарните сертификати издадени од фитосанитарните инспектори во Република Северна Македонија.

Интензивната соработка помеѓу земјите членки на ЦЕФТА во фитосанитарната област ќе продолжи и во текот на оваа година и истата ќе се реализира преку повеќе состаноци на работната група со составена од претставници на земјите членки, реализација на заеднички активности, изготвување на повеќе документи, се во насока на олеснување на трговијата со свежо овошје и зеленчук и зајакнување на меѓусебната соработка.

Заедничките акции на царинска и фитосанитарна контрола за Имплементација на Меѓународниот Стандард за Фитосанитарни мерки бр.15, "Регулација на дрвениот материјал во меѓународната трговија", помеѓу земјите на CEFTA ќе продолжат и во текот на 2023 година преку спроведување на контролите врз основа на користење на заедничкиот профил на ризик.

Со потпишувањето на Договорот за соработка во областа на ветеринарство, безбедност на храна и храна за животни и фитосанитарна област во рамките на иницијативата Отворен Балкан на 21-ви декември 2021 година започна интензивна соработка помеѓу надлежните служби од областа на фитосанитарна политика од Република Северна Македонија, Република Србија и Република Албанија и истата ќе продолжи интензивно и во текот на 2023 година, се

со една заедничка цел непречена трговија и намалување на давачките на пратките кои подлежат на фитосанитарна контрола а се извезуваат и увезуваат помеѓу овие три земји.

Во текот на септември 2022 година во рамките на Иницијативата Отворен Балкан потпишан е Договор за обезбеденост со храна помеѓу Република Северна Македонија, Република Србија и Република Албанија во насока на обезбедување на континуирана трговија на повеќе производи за исхрана на луѓето. Државниот инспекторат за земјоделство е една од институциите кои учествуваа во изработка на истиот, како и во неговата имплементација и во 2023 година.

VIII. Други активности на инспекциската служба

VIII.1. Начело на транспарентност и јавност

При вршење на работите Инспекторатот ги почитува начелата на транспарентност и јавност во согласност со закон. На барање на заинтересираните правни и физички лица Инспекторатот е должен да ги достави сите неопходни информации кои би можеле да им бидат од корист, а кои се однесуваат на општата безбедност на крајните корисници и ризикот по животот и здравјето на луѓето и животните, освен информациите за кои со закон не е дозволен пристап.

Со цел е да се подобрат односите помеѓу администрацијата и граѓаните и да се обезбеди задоволство кај граѓаните од работата на Државниот инспекторат за земјоделство, донесе **Граѓански дневник на Државниот инспекторат за земјоделство** (<https://diz.gov.mk/wp-content/uploads/02021/01/02-548-00-17-06-2020-Граѓански-дневник-compressed.pdf>), кој ќе одговори на барањата за решавање на проблемите со кои се среќаваат граѓаните во секојдневната, интеракција со институцијата која обезбедува јавни услуги. Граѓанскиот дневник претставува декларација со која органот/ите јавно се обврзува кон јавноста за стандардите на услугите кои ги даваат и едновременно им овозможува на граѓаните: лесен пристап до услугите кои нив лично ги засегаат и можност за оценка на дадените услуги.

Донесе е Годишниот план за спречување на корупција во Државниот инспекторат за земјоделство за 2022 година (арх. бр. 02-671/1 од 15.07.2022 година), како резултат на заложбите на Владата на Република Северна Македонија во борбата против корупцијата, а со цел преку детектирање на слабостите во процесите и делокругот на работата на Државниот инспекторат за земјоделство, да придонесе за искоренување на корупцијата и да спречи нејзина понатамошна појава, да обезбеди владеење на правото, како и да обезбеди квалитетен и ефикасен придонес во борбата против корупцијата.

Планот за борба против корупција опфаќа различни аспекти, од дефинирање на корупцијата, до тоа што секој вработен може да стори за да ги идентификува и управува со етичките дилеми и ризикот од корупција. Овој план предвидува конкретни и ефикасни внатрешни и независни контролни механизми, редовни и повремени ненајавени ревизии во работните процеси и негово континуирано спроведување во 2023 година.

Државниот инспекторат за земјоделство, согласно Законот за заштита на укажувачи и Правилник за заштитено надворешно пријавување, изработи Упатство за прием на пријави од

укажувачи, издвојување и обработка на податоци од пријавите и обезбедување на заштита на личните и другите податоци на укажувачите (арх.бр. 02-380/1 од 12.04.2021 година).

VIII.2. Односи со медиумите

Од страна на Државниот инспекторат за земјоделство во текот на 2023 година ќе се одржуваат средби со институции (директори, градоначалници на општини, владини лица и др.) и граѓани со цел да им се помогне на граѓаните во остварување и заштита на нивните права од областа на земјоделството, редовно ќе се одржуваат отворени средби ("Отворени денови" и "Патувачки караван") на инспекторатот во повеќе населени места во државата. Воедно од страна на инспекторатот редовно ќе бидат доставувани соопштенија до медиумите и истите ќе бидат објавувани во дневните информативни изданија како и на повеќе интернет портали.

Државниот инспекторат за земјоделство на својата веб страна (www.diz.gov.mk), започнувајќи од 01.02.2018 година го стави на располагање порталот за електронска комуникација (*E – фитосанитарни барања/пријави*) наменет за сите надворешни корисници со цел да им овозможи да подигнуваат најразлични видови на барања/пријави за издавање на фитосанитарен сертификат за извоз / реекспорт / пасош за растенија (замена на пасош на растенија) и фитосанитарен преглед на пратки растенија, растителни производи и други објекти и предмети, производи за заштита на растенија (*фитофармацевтски производи) и ѓубрива при увоз / транзит, кои се издаваат од страна на Државниот инспекторат за земјоделство во електронска форма во областа на фитосанитарната политика.

Во рамките на работењето на Државниот инспекторат за земјоделство, функционира и **EXIM системот - едношалтерски систем за дозволи за увоз, извоз и транзит на стоки и тарифни квоти** (www.exim.gov.mk), проект на Владата на Република Северна Македонија, и истиот овозможува одобрување на поднесените барања за дозволи и издавање на дозволите од извршените контроли на пратките.

Од страна на Државниот инспекторат за земјоделство, при спроведување на постапката за одобрување на барање за увоз се издава:

- **лиценца 1005** – *Потврда за извршен органолептички преглед и земени мостри при увоз на пратки од растително потекло и*
- **лиценца 1009** – *Влезен документ за репродуктивни животни и приплоден материјал при увозна постапка.*

Државниот инспекторат за земјоделство, како институции од јавниот сектор податоците кои ги создаваат во остварувањето на своите надлежности во 2018 година започна да ги објавува во формат на отворени податоци организирани во посебни податочни сетови на порталот за отворени податоци <https://data.gov.mk/> на Владата на Република Северна Македонија.

Државниот инспекторат за земјоделство има плодна и многу важна соработка со здруженијата на земјоделците и истата продолжува со тоа што ги охрабри преку „Известување“ на 02.03.2018 година на веб страна, да ги пријават сознанија од теренот за неправилности (*недозволена трговија со семенски и саден материјал, шверц на фитофармацевтски производи, незаконски увоз или трговија со земјоделски производи, неправилности при откупот на земјоделските производи и сл.*) на бесплатниот телефонски

број (080011000) или на телефонскиот број 02/3121-462 - Државен инспекторат за земјоделство.

Широката јавност мора да верува во реформите на самиот инспекциски ситем "Реформирани инспекции за поквалитетно работење". Затоа при секоја интеракција со било која целна група, целта е да се биде јасен во пренесување на следните пораки:

- Инспекторите/ Инспекторатот се посветени и одговорно работат да ги заштитат правата на граѓаните, бизнис секторот, како и почитување на правото.
- Инспекторите се транспарентни.
- Инспекторите имаат одговорност да постапуваат совесно.
- Реформите го подобрија секојдневното живеење на граѓаните, како и условите за работата на бизнис заедницата.

VIII.3. Интернет страница

Информации поврзани со и за работата на Државниот инспекторат за земјоделство во електронска форма на граѓаните им се достапни на страната <http://www.diz.gov.mk>. Страната редовно се ажурира со податоци и информации во врска со работењето на Инспекциската служба.

Од 15.09.2020 година, Државен инспекторат за земјоделство ја активира својата фејсбук страна на <https://www.facebook.com/profile.php?id=100011346702871>, на која граѓаните ќе можат да се информираат за тековното работење на Инспекторатот, преку отворена и конструктивна комуникација, да ги споделуваат своите коментари, идеи и прашања. Оваа страна има за цел навремено и транспарентно да ги информира граѓаните за активностите на Државен инспекторат за земјоделство и за корисните информации и услуги кои ги обезбедува институцијата за граѓаните.

Информации поврзани со и за работата на Државниот инспекторат за земјоделство во електронска форма на граѓаните им се достапни на страната <http://www.diz.gov.mk>. Страната редовно се ажурира со податоци и информации во врска со работењето на Инспекциската служба

VIII.4. Употреба и надградби на ИТ системите

Компјутерите се поврзани мрежно со еден главен рутер и повеќе свичови и wireless access point (WAP) кои во 2022 година се заменети и надградени со нови уреди. Во седиштето на Државниот инспекторат за земјоделство се користи оптички интернет со статича IP адреса, додека подрачните единици и граничните премини се приклучени на ADSL интернет линија.

Државните фитосанитарните инспектори користат софтвер таканаречен „ИФИС - интегриран фитосанитарен инспекциски систем за гранична инспекција“, кој се користи за електронска евиденција на пратки од увоз, реекспорт, транзит и извоз.

Покрај планираната надградба на „Главен информативен систем за гранична фитосанитарна инспекција“ кој се користи за електронска евиденција на пратки од увоз, реекспорт, транзит и извоз, со поддршка на ЦЕФТА, изработен е нов ИТ ситем TRACES NT, преку кој ќе се овозможи електронска размена на фитосанитарните сертификати и пропратни документи на пратките од свежо овошје и зеленчук кои се дел од трговијата меѓу земјите

членки на ЦЕФТА (Северна Македонија, Србија, Албанија, Косово, Црна Гора, Босна и Херцеговина и Молдавија).

Пилот фазата за спроведување на овој ИТ систем започна со имплементација на 1 јули 2022 година, а целосната имплементација на истиот се очекува во текот на 2023 година.

Оваа година во првата фаза од проектот на ЦЕФТА се направи поврзување на ИТ системот на Државниот инспекторат „ИФИС - интегриран фитосанитарен инспекциски систем за гранична инспекција“ со системот на ЦЕФТА, TRACES NT, односно податоците за пратките, како и пропратните документи од ИФИС системот целосно дигитално електронски ќе се преземаат во TRACES NT системот, со тоа преносот на податоци поврзан со извозот од нашата држава кон земјите од ЦЕФТА . Во втората фаза од овој проект кој ќе треба да се реализира во наредната година треба да се направи поврзување на горенаведените системи во обратна насока, односно податоците поврзани со пратки од увоз на нашата држава од земјите на ЦЕФТА од TRACES NT ќе се преземаат од страна на нашиот систем.

Надградба на системот ИФИС ќе продолжи и во 2023 година и се состои со следното:

- Развивање на систем за Анализа на ризик на гранични места за пратки од увоз.

Во овој систем ќе биде опфатен целиот инспекциски надзор од пристигнување на камионот на граница до издавање на сертификатот. Овие податоци ќе помогнат да се направи Анализа на ризик и да се поделат субјектите во три групи на: ризични, средно ризични и ниско ризични, а со тоа би се забрзала работата на инспекторите на граница и би имале појасна слика за тоа во кој правец ќе треба да ја водат инспекциската контрола и во која група на ризици е контролираниот субјект, со цел намалување на зачестеноста на спроведување на визуелен преглед на оператори кај што во минатото не биле утврдени неправилности.

- Понатамошно развивање на ИФИС системот во насока на подобро поврзување и размена на повеќе податоци со TRACES NT со цел искористување на целосните капацитети на TRACES NT.

- Прилагодување на електронските системи со Европските регулативи.

Државниот инспекторат за земјоделство има потреба од софтверската апликација која треба да овозможи автоматизирање на деловните процеси и работните активности на инспекторите и да ги поврзе и обедини работните процеси од Државните инспектори за земјоделство и Државните фитосанитарни инспектори (граничната и внатрешната фитосанитарна инспекција) за да се оствари целина на ниво на Државниот инспекторат за земјоделство. Софтверската апликација треба да ги опфаќа сите деловни процеси кои се одвиваат во ДИЗ и да овозможи структурално да биде компатибилна со барањата на Инспекцискиот совет, Законот за општа управана постапка, Уписникот за предметите од првостепенa инспекциска постапка (ИП1) и други позитивни законски прописи. На тој начин ќе се овозможи комплетна поврзаност на процесите и активностите во рамките на ДИЗ и поедноставување, олеснување на работата на директните корисници, при евиденција на контролите и при изготвување на извештаи на сите нивоа.

Државниот инспекторат за земјоделство започна со тестирање на FIDIS системот во 2017 година и истото е активно во 2018 година, тоа е модулот наменет за електронско поднесување и администрирање на барања за издавање на сертификати, уверенија и придружни документи кои се издаваат од страна на инспекторатот **за извоз на вино и тутун** кој активно ќе се користи и во 2023 година, а веќе во планот за 2023 година се разгледуваат неколку софтверски решенија за негово надградување со нови дополнителни функционалности.

VIII.5. Иновации во работењето, унапредување и воведување на интерни процедури и листи за проверка во инспекциската служба

Во соработката со консултантска агенција ЕПИ ЦЕНТАР Интернационал - Партнерство за подобра бизнис регулатива, во делот на изработка на 16- листи за проверка по закони од областа на земјоделството, согласно член 70 од ЗИН, и истите се објавени на официјалната страна на Инспекторатот на следниот линк: http://diz.gov.mk/?page_id=1249 и во текот на 2022 година изготвена и донесена една нова листа за проверка по Закон за органско производство (за увоз).

Во тековната 2023 година Државниот инспекторат за земјоделство ќе ги ажурира листите за проверка, а планирано е да се донесат дополнителни нови листи кои ќе ја олеснат работата на инспекторот согласно со предметот и обемот на проверката по законот и истите ќе бидат пристапни за субјектот на надзорот.

Воведена е интерна процедура за работа на рибочуварите во одделението за физичка заштита на риболовни води (арх. бр. 01-549/1 од 18.06.2020 година).

Директорот на Државниот инспекторат за земјоделство, донесе Интерна процедура за начинот на спроведување на постапките за јавни набавки (арх. бр. 05-690/1 од 04.08.2021 година).

Започната е примената на интерна процедура за работа на рибочуварите во одделението за физичка заштита на риболовни води (арх. бр. 01-549/1 од 18.06.2020 година).

Стандардните оперативни процедури за работа на фитосанитарната инспекција се изработени во соработка со Светска Банка, истите се финализирани со архивски број 02-614/1 од 31.06.2022 година и се одобрени од страна на директорот на Државниот инспекторат за земјоделство за задолжителна употреба од страна на државните фитосанитарни инспектори при спроведување на нивните секојдневни активности.

VIII.6. Соработка со други инспекциски служби и државни институции

Државниот инспекторат за земјоделство заради широкиот спектар на разнородни законски овластувања и надлежности при своето работење соработува со следните институции: Царинска управа на Република Северна Македонија, Министерство за внатрешни работи - МВР, Национален координативен центар за гранично управување - НКЦГУ, Агенција за храна и ветеринарство - АХВ, Централен регистар на Република Северна Македонија, Управа за јавни приходи - УЈП, Државен инспекторат за животна средина и природа - ДИЖС, АВРМ -Агенција за вработување на Република Северна Македонија, Финансиска полиција и др.

Државниот инспекторат за земјоделство има потпишано меморандуми за соработка со Агенцијата за храна и ветеринарство, Царинската управа на Република Северна Македонија со Централен регистар на Република Северна Македонија, АВРМ и размената на податоци помеѓу овие институции е по потреба. Посебни пропишани методологии, заеднички системи кои ги поврзуваат во нивното работење во моментот нема, а кои се многу важни за понатамошното работење на Инспекциската служба.

VIII.7. Соработка со бизнис заедницата и здруженија на потрошувачите

Државниот инспекторат за земјоделство согласно начелата од Законот за инспекциски надзор, првенствено делува превентивно со својата функција и секогаш е отворен за соработка со голем број на земјоделски здруженија и невладини организации како

Здруженијата на тутунопроизводителите, Федерација на фармери на Република Северна Македонија, Здруженија на оризопроизводители, Групацијата на мелничко пекарската индустрија, Стопанската комора на Република Северна Македонија, Здружение на лозаро производители и други.

Инспекторатот ќе продолжи да гради партнерски однос со бизнис заедницата и севкупна мисија на подобрување на работењето на бизнисите со предлог конструкција **"Инспекцијата го подобрува Вашето работење"** или **"Инспекторите работат во Ваша полза"**. Вработените во Инспекторатот, ќе имаат професионален пристап со високо ниво на исполнување на задачите со предлог конструкција **"Професионални инспектори за професионални бизниси и институции"**.

VIII.8. Соработка со образовни и научни институции

Државниот инспекторат за земјоделство е во континуирана соработка со образовните и научните институции од областа на земјоделството како Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, Земјоделски факултет во Штип, Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје и други.

VIII.9. Проекти

Со проектите финансирани од ИПА, CEFTA, SEED + ќе се овозможи подобрување на работата на државните фитосанитарни инспектори, хармонизирање на нивното работење со практиките во ЕУ преку спроведување на обуки, работилници, изработка на: прирачници, протоколи, стандардни оперативни процедури и сл..

Приказ на тековни проекти:

ИПА Твининг проект проект "МК 19 IPA AG 01 21 Подобрување на административните и оперативните капацитети на надлежните органи за заштита на растенијата", во фаза на реализација (февруари 2022 – ноември 2023 година).

CEFTA во областа на фитосанитарна политика, обезбедува континуирана поддршка, изработени се повеќе прирачници за приоритетни штетни организми, и сл.

SEED +, изработка на ИТ систем преку кој ќе се овозможи електронска размена на фитосанитарните сертификати и пропратни документи на пратките од свежо овошје и зеленчук кои се дел од трговијата меѓу земјите членки на ЦЕФТА.

Регионалниот проект финансиран од ФАО од фитосанитарната област, започнат во ноември 2022 година и со реализација ќе продолжи во текот на 2023 година.

Државниот инспекторат за земјоделство, активно учествува во Проектот на Светска Банка за воспоставување на новиот национален едношалтерски систем (New Natinal Single Window - NSW), по успешно спроведената прва фаза од Проектот и изготвување на Blueprint документот, согласно задолженијата и обрските добиени од страна на Владата на Република Северна Македонија, продолжува со имплементација на втората фаза на проектот.

Во рамките на ИПА 2019 започна твининг лајт проектот "Усогласување и имплементација на европското законодавство во областа на рибарството и аквакултурата во Република Северна Македонија" МК 20 IPA AG 01 21, спроведен во Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, е основан Управен комитет во кој се номинирани

вработени во инспекторатот, со цел да обезбеди насоки и поддршка на проектот, до негова реализација.

Во насока на реализирање на приоритетните цели на Владата на Република Северна Македонија, Инспекцискиот совет во улога на координатор на посредните корисници потпиша поединечни договори со посредни корисници (13 инспекциски служби) за користење на единствен комуникациски клиент за поврзување на единствената околина, меѓу кои е вклучен и Државен инспекторат за земјоделство со кој во октомври 2022 година се склучи договор со кој е уреден начинот на размена на податоците и документите по електронски пат помеѓу посредените корисници на единствена околина, што ќе овозможи пристап до точни и ажурни информации и податоци, а со цел ефикасно и непречено функционирање на Информацискиот систем за спроведување на инспекцискиот надзор Е – Инспектор, подржан од ЕБОР, во рамки на проектот „Развој на Е-инспектор – проширување на поддршката на реформата на инспекциските служби во Република Северна Македонија“.

Во првата фаза на реализација на проектот е вклучен Државниот инспекторат за земјоделство за презентација на инспекциските постапки кои се карактеристични за Државниот инспекторат за земјоделство.

Институтот за демократија “Социетас цивилис” во соработка со Државниот инспекторат за земјоделство, започна проект со цел оценување на антикорупциските алатки, процедури и политики кои егзистираат и ја помагаат секојдневната работа на Државниот инспекторат за земјоделство. Целта е проценка на ефикасноста на процедурите за да може да се подобрат и прилагодат на потребната работа. За проектот се одговорни тимот од истражувачи, раководен од Миша Поповиќ.

Вработени од Државниот инспекторат за земјоделство активно се вклучија во ЕУ проектот за усогласување и имплементација на европското законодавство во областа на рибарството и аквакултурата на Република Северна Македонија.

Со примена на новиот концепт на инспекциски надзор преку планирање врз основа на процена на ризик и воедначено вршење на инспекцискиот надзор, ќе се постигна поголема транспарентност, предвидливост и правна сигурност за субјектите на надзор.

Заложбата на Државниот инспекторат за земјоделство за навремено, квалитетно, ефикасно вршење на инспекциските надзори со цел почитување на законските прописи ќе продолжи и во 2023 година.

Прилог 1 Табеларен преглед на планирани редовни инспекциски надзори со %-процент на застапеност според степен на ризик по месеци и закони за 2023 година

Ред. бр.	Закон	Шифра на закон	Вид на надзор	Јануари			Февруари			Март			Април			Мај			Јуни			Јули			Август			Септември			Октомври			Ноември			Декември			Збир			Збир	Збир %					
				Висок	Среде	Низок	Висок	Среде	Низок	Висок	Среде	Низок	Висок	Среде	Низок	Висок	Среде	Низок	Висок	Среде	Низок	Висок	Среде	Низок	Висок	Среде	Низок	Висок	Среде	Низок	Висок	Среде	Низок	Висок	Среде	Низок	Висок	Среде	Низок	Висок	Среде	Низок							
Сектор за инспекциски надзор од областа на земјоделството и руралниот развој, органско производство, тутун и тутунски																																																	
1	Закон за земјоделство и рурален развој	ЗЗРР	263	0	5	10	0	7	15	0	11	18	0	12	17	0	8	13	0	9	16	0	8	16	0	4	17	0	5	18	0	3	16	0	3	14	0	4	14	0	79	184	263	0,00	30,04	69,96			
2	Закон за тутун и тутунски производи	ЗТПТС	64	0	4	12	0	0	4	0	1	0	0	0	2	0	0	1	0	0	4	0	1	3	0	1	1	0	0	6	0	1	0	0	1	5	0	4	13	0	13	51	64	0,00	20,31	79,69			
3	Закон за органско земјоделско производство	ЗОЗП	110	0	3	8	0	2	7	0	3	6	0	2	5	0	2	9	0	1	5	0	1	8	0	3	10	0	3	7	0	4	10	0	1	5	0	2	3	0	27	83	110	0,00	24,55	75,45			
4	Закон за квалитет на земјоделски производи	ЗКЗП	117	0	0	5	0	3	8	0	3	5	0	3	5	0	7	6	0	5	6	0	3	6	0	6	4	0	3	4	0	3	9	0	4	13	0	0	6	0	40	77	117	0,00	34,19	65,81			
Вкупно				554	0	12	35	0	12	34	0	18	29	0	17	29	0	17	29	0	15	31	0	13	33	0	14	32	0	11	35	0	11	35	0	9	37	0	10	36	0	159	395	554	0,00	28,70	71,30		
Сектор за инспекциски надзор од областа на рибарството со аквакултурата, сточарството, пчеларството, земјишната полив																																																	
1	Закон за сточарство	ЗСТ	37	0	2	0	0	1	0	0	8	0	0	0	0	0	3	0	0	6	0	0	3	0	0	2	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0	6	0	0	37	0	37	0,00	100,00	0,00			
2	Закон за рибарство и аквакултура	ЗРА	145	1	12	0	0	13	0	1	5	0	0	14	0	1	9	0	0	8	0	0	16	0	0	12	0	1	17	0	0	7	0	0	11	0	1	16	0	5	140	0	145	3,45	96,55	0,00			
3	Закон за вршење на земјоделска дејност	ЗВДЗ	10	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	10	0	10	0,00	100,00	0,00						
4	Закон за пасишта	ЗП	37	0	3	0	0	0	0	0	7	1	0	2	0	0	3	1	0	3	0	0	2	0	0	3	0	0	1	0	0	2	0	0	6	1	0	2	0	0	34	3	37	0,00	91,89	8,11			
5	Закон за контрола на опојни дроги и психотропни супстанции	ЗКОДПС	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0	8	0	8	0,00	100,00	0,00			
6	Закон за земјоделско земјиште	ЗЗЕЗ	171	0	15	0	0	18	1	0	11	0	0	15	0	0	15	0	0	15	1	0	12	0	0	15	0	0	14	0	0	16	0	0	16	0	0	7	0	0	169	2	171	0,00	98,83	1,17			
Вкупно				408	1	33	0	0	33	1	1	32	1	0	34	0	1	32	1	0	33	1	0	34	0	0	34	0	1	33	0	0	34	0	0	33	1	1	33	0	5	398	5	408	1,23	97,55	1,23		
Сектор за инспекциски надзор од областа на семе, саден материјал, производи за заштита на растенија, квалитет и безбедност на фубриња, биостимулатори и подобрувачи на својствата на почвата																																																	
1	Закон за виното	ЗВИ	52	0	2	0	0	5	2	0	1	1	0	4	0	0	8	2	0	2	1	0	2	1	0	5	1	0	4	0	0	3	0	0	5	1	0	2	0	0	43	9	52	0,00	82,69	17,31			
2	Закон за семенски и саден материјал за земјоделски растенија	ЗССМЗР	127	1	13	2	0	9	0	0	13	1	1	10	1	0	8	1	0	14	1	0	9	1	0	9	1	0	7	0	0	9	3	0	9	0	0	2	2	2	112	13	127	1,57	88,19	10,24			
3	Закон за квалитет и безбедност на фубриња, биостимулатори и подобрувачи на својствата на почвата	ЗКБГБС	127	0	9	1	0	10	1	0	10	1	0	9	2	0	8	0	0	6	1	0	9	1	0	6	1	0	10	3	0	10	0	0	8	2	0	18	1	0	113	14	127	0,00	88,98	11,02			
Вкупно				306	1	24	3	0	24	3	0	24	3	1	23	3	0	24	3	0	22	3	0	20	3	0	20	3	0	21	3	0	22	3	0	22	3	0	22	3	2	268	36	306	0,65	87,58	11,76		
Сектор за инспекциски надзор од областа на фитосанитарната политика																																																	
1	Закон за фитофармација	ЗФФ	350	1	18	10	1	18	10	1	18	10	1	18	10	1	18	10	1	19	10	1	19	10	1	18	10	1	18	10	1	18	10	1	18	10	1	18	10	12	218	120	350	3,43	62,29	34,29			
2	Закон за здравјето на растенијата	ЗЗР	400	1	20	12	1	20	12	1	20	12	1	20	12	1	20	12	1	20	12	1	20	12	1	20	12	2	20	12	2	20	12	2	20	12	2	20	12	16	240	144	400	4,00	60,00	36,00			
Вкупно				750	2	38	22	2	38	22	2	38	22	2	38	22	2	38	22	2	39	22	2	39	22	2	38	22	3	38	22	3	38	22	3	38	22	3	38	22	28	458	264	750	3,73	61,07	35,20		
2018				4	107	60	2	107	60	3	112	55	3	112	54	3	111	55	2	109	57	2	106	58	2	106	57	4	103	60	3	105	60	3	102	63	4	103	61	35	1283	700	2018	1,73	63,58	34,69			
				0,1982	5,3	3	0,1	5,3	3	0,1	5,6	2,7	0,1	5,6	2,7	0,1	5,4	2,8	0,1	5,3	2,9	0,1	5,3	2,8	0,2	5,1	3	0,15	5,2	2,97	0,1	5,1	3,1	0,2	5,1	3	1,73	63,58	34,688	100	1,73	63,58	34,69						
				Јануари			Февруари			Март			Април			Мај			Јуни			Јули			Август			Септември			Октомври			Ноември			Декември			Збир									
				Висок	Среден	Низок	Висок	Среден	Низок	Висок	Среден	Низок	Висок	Среден	Низок	Висок	Среден	Низок	Висок	Среден	Низок	Висок	Среден	Низок	Висок	Среден	Низок	Висок	Среден	Низок	Висок	Среден	Низок	Висок	Среден	Низок	Висок	Среден	Низок	Висок	Среден	Низок	Висок	Среден	Низок				
				35	1283	700																																											
				Висок	Среден	Низок																																											
				1,73	63,58	34,69																																											
				100,00																																													

Изработувачи:

Одделение за административна поддршка на директорот

- Силвана Трбогазова, Раководител на одделение
- Снежана Давчевска, советник за ЕУ

Одделение за анализа на ризик

- м-р Ирена Камењарска, Раководител на одделение

Одделение за инспекциски надзор од областа на органското производство

- д-р Мери Петреска, Виш инспектор

Приматели следните организациони единици во Инспекторатот:

- Сектор за инспекциски надзор од областа на рибарството со аквакултурата, сточарството, пчеларството, земјишната политика со поделско производство;
- Сектор за инспекциски надзор од областа на семе, саден материјал, производи за заштита на растенија, квалитет и безбедност на ѓубриња, биостимулатори и подобрувачи на својствата на почвата, цвеќе, генетски модифицирани организми и вино со лозарство;
- Сектор за инспекциски надзор од областа на земјоделството и руралниот развој, органско производство, тутун и тутунски производи и квалитет на земјоделски производи;
- Сектор за инспекциски надзор од областа на фитосанитарната политика;
- Сектор за проекти и административна поддршка на директорот;
- Сектор за логистика и техничка поддршка, правни работи, планирање и обработка на податоци и
- Одделение за управување со човечки ресурси

Изработувачи:

- Одделение за административна поддршка на директорот**
- Силвана Трбогазова, Раководител на одделение
- Снежана Давчевска, советник за ЕУ
- Одделение за анализа на ризик**
- м-р Ирена Каменарска, Раководител на одделение
- Одделение за инспекциски надзор од областа на органското производство**
- д-р Мери Петреска, Виш инспектор

Приматели следните организациони единици во Инспекторатот:

- Сектор за инспекциски надзор од областа на рибарството со аквакултурата, сточарството, пчеларството, земјишната политика со поделско производство;
- Сектор за инспекциски надзор од областа на семе, саден материјал, производи за заштита на растенија, квалитет и безбедност на ѓубриња, биостимулатори и подобрувачи на својствата на почвата, цвеќе, генетски модифицирани организми и вино со лозарство;
- Сектор за инспекциски надзор од областа на земјоделството и руралниот развој, органско производство, тутун и тутунски производи и квалитет на земјоделски производи;
- Сектор за инспекциски надзор од областа на фитосанитарната политика;
- Сектор за проекти и административна поддршка на директорот;
- Сектор за логистика и техничка поддршка, правни работи, планирање и обработка на податоци и
- Одделение за управување со човечки ресурси

